

BOKSLUT 2015

Lärandenämnden

Innehållsförteckning

	Sid
1. Ekonomiskt utfall med kommentarer	3
1.1 Lärandenämnden	3
1.2 Förskola	4
1.3 Grundskola	5
1.4 Grundsärskola	6
1.5 Gymnasieskola	6
1.6 Gymnasiesärskola	7
1.7 Vuxenutbildning	7
2. Kvantitativt utfall	8
3. Kvalitativt utfall	9
3.1 Förskola	9
3.2 Grundskola och grundsärskola	22
3.3 Bromangymnasiet	31
3.4 Vägledning- och utbildningsverksamheten vid Cul	37
3.5 Centrala elevhälsan	44
3.6 Förvaltningsstöd	49
4. Åtagande 2015	52
5. Särskilda uppdrag	63
6. Personalbokslut	64
7. Lokaler och investeringar	65
8. Omvärldsanalys, faktorer som påverkar kommunens utveckling	66
9. Analys och prioriteringar inför mål och budgetarbete 2017	67
10. Prioriterade områden	69

1. Ekonomiskt utfall med kommentarer

Lärandenämnden

Verksamhet (tkr)	Budget			Utfall			Budget- avvikelse
	Intäkter	Kostnader	Netto	Intäkter	Kostnader	Netto	
Politisk verksamhet	0	-1 370	-1 370	0	-1 313	-1 313	57
Förskola	22 867	-211 413	-188 546	26 040	-209 387	-183 347	5 199
Grundskola	19 071	-420 977	-401 906	21 646	-428 379	-406 732	-4 826
Grundsärskola	1 160	-22 884	-21 724	1 083	-24 291	-23 209	-1 485
Gymnasieskola	31 177	-145 811	-114 634	41 171	-153 797	-112 627	2 007
Gymnasiesärskola	3 309	-25 584	-22 275	3 853	-24 153	-20 300	1 975
Vuxenutbildning	13 651	-43 874	-30 223	14 594	-42 764	-28 170	2 053
Arbetsmarknad	1 158	-3 646	-2 488	1 098	-3 584	-2 486	2
Buskort	0	-6 501	-6 501	27	-6 521	-6 494	7
Summa nämnd	92 393	-882 060	-789 667	109 511	-894 190	-784 679	4 988

Varav utökade datorkostnader Ksau§87 regleras i bokslut

-3 897

Varav Mobilt stödteam

-1 860

Varav SSPF (Socialtjänst, skola, polis, fritid)

-166

Summa

-5 923

Sammanfattning Lärandenämnden

Lärandenämndens bokslut 2015 visar högre kostnader än budget och ännu högre intäkter än budget, vilket tillsammans blev ett överskott.

Intäktsökningen är kopplad till utgiftsökningar. Framförallt är intäkterna kopplade till sökbara statsbidrag med separata redovisningskrav. Hudiksvalls kommun tillhör de kommuner som söker mest statsbidrag. Då budgeten görs är flera av de sökbara statsbidragen inte kända.

Grundskolan är den verksamhet som står för den största negativa avvikelsen mot budget. Antalet elever har varit högre än åtagandet för 2015. Skolinspektionens granskning har synliggjort enheternas utvecklingsbehov, vilket har inneburit ökade kostnader. En analys utifrån grundskolans bokslut bör göras för att utröna om grundskolans budget är en budget i obalans utifrån det lagstadgade uppdraget.

Mobilt skolteam och SSPF (socialtjänst, skola, polis och fritid) -2 026 tkr, är projekt inom grundskolan utan budget som är beviljade från kommunens social- och arbetsmarknadsinvesteringsfond och där tillåtelse getts att avvika mot budget.

Plattformsbytet innebar en ökad kostnad för verksamheten -3 897 tkr, en kostnad som ingår i grundskolans utfall. KS har beslutat att en avvikelse får göras gentemot budget för dessa kostnader.

Ett ökat antal ensamkommande barn och nyanlända elever till grundskola och gymnasium har inneburit att fler modersmåls lärare och studiehandledare har anställts för att uppfylla skollagens krav.

Grundsärskolan visar också ett underskott mot budget, medan övriga skolformer visar ett överskott mot budget. Störst överskott gör förskolan, främst utifrån färre inskrivna barn i verksamheten gentemot åtagandet och vakanta tjänster inom elevhälsan. Gymnasieskolans och gymnasiesärskolans överskott grundar sig främst i fler elever från andra kommuner och fler elever från Hudiksvalls kommun, än det åtagande budget 2015 byggde på.

Kostenhetens överskott har inneburit att ca 2 000 tkr har återbetalats till Lärandenämnden i samband med bokslutet.

En mycket stor brist på akademiskt utbildade medarbetare gör följande grupper svår rekryterade: kurator, psykolog, skolläkare, specialpedagog, legitimerad lärare, studie och yrkesvägledare. Under 2015 har det förekommit vakanta tjänster inom dessa yrkesgrupper, vilket har bidragit till den positiva avvikelsen mot budget. Kostnaderna för rekrytering har väsentligt ökat.

Balanspaketet har även det bidragit till ett överskott i den kommunala verksamheten. Balanspaketet skall vara en kortsiktig lösning för att snabbt ta den kommunala ekonomin i balans, medan större åtgärder utreds och beslutas av fullmäktige. Drar balanspaketet ut på tiden så ger det effekter på både resultat och arbetsmiljö vilket i förlängningen ger negativa effekter på budgeten. Balanspaketet har medfört ett uppdämt utbildningsbehov. Det är nödvändigt att ha kompetenta medarbetare med hög uppdragsförståelse i verksamheten för att nå nämndens åtagande.

Förskola

Förskolan har haft 26 barn färre inskrivna i förskolan än åtagandet för 2015. Vilket ger ett överskott på 2 122 tkr gentemot åtagandet.

Den kommunala förskolans centrala konton har ett överskott mot budget utifrån färre inskrivna barn, balanspaketet och återbetalning från Kostenheten. Kostenhetens överskott har inneburit att ca 500 tkr har återbetalats till förskolan i samband med bokslutet.

De kommunala förskolorna har ett överskott som kan tillskrivas balanspaketet. Denna återhållsamhet påverkar den fysiska lärmiljön och medarbetarnas arbetsmiljö såväl inne som ute. Balanspaketet har medfört ett uppdämt utbildningsbehov. Det är nödvändigt att ha kompetenta medarbetare med hög uppdragsförståelse i verksamheten för att nå nämndens åtagande.

Det finns ett stort behov av akademiskt utbildade medarbetare i kommunen. Förskolan har haft två vakanta specialpedagogtjänster inom elevhälsan. Vilket innebär ett överskott i budget.

Intäkterna är större än vad som var budgeterat. Största anledningen till det är anställningsstöd, ökat statsbidrag migrationsverket och ökat statsbidrag från skolverket.

Kostnaderna för barn med behov av stöd blev högre än beräknat.

Grundskola

Grundskolan står för den största negativa avvikelsen mot budget. Det har under året varit 18,5 fler elever i förskoleklass till åk 9 och fritidshemmen har haft 43 fler elever inskrivna än åtagandet.

Mobilt skolteam och SSPF (socialtjänst, skola, polis och fritid) -2 026 tkr, är projekt inom grundskolan utan budget som är beviljade från kommunens social- och arbetsmarknadsinvesteringsfond och där tillåtelse getts att avvika mot budget.

Plattformsbytet innebar en ökad kostnad för verksamheten -3 897 tkr, en kostnad som ingår i grundskolans utfall. KS har beslutat att en avvikelse får göras gentemot budget för dessa kostnader.

Ett ökat antal ensamkommande barn och nyanlända elever under året har inneburit att fler modersmållärare och studiehandledare har anställts för att uppfylla skollagens krav vilket resulterat i en avvikelse.

Läroverket är under renovering och kostnader för att klara nödvändiga anpassningar/åtgärder för att säkerställa undervisningen ger ett underskott.

Skolinspektionens granskning har synliggjort enheternas utvecklings-behov vilket har inneburit ökade kostnader. Kostnadsökningarna gäller främst personalförstärkningar för anpassningar för elever i behov av särskilt stöd samt för ökad trygghet och studiero.

Enheterna uppvisar även utökade kostnader för undervisning i Svenska som andra språk, anpassade läromedel, It – satsning för likvärdig skola. Kostnader för rehabilitering, arbetsmiljöåtgärder.

En mycket stor brist på akademiskt utbildade medarbetare gör följande grupper svår rekryterade: kuratorer, psykolog, skolläkare, specialpedagoger, statistiker och legitimerade lärare. Detta göra att kostnaderna för rekrytering väsentligt har ökat samtidigt som vakanserna påverkar kvalitén i verksamheten och arbetsmiljön för medarbetarna. För elevhälsan har vakanta tjänster inneburit ett budgetöverskott.

För att balansera upp de tidigt indikerade underskottet för grundskolan vidtogs följande åtgärder. Planerade driftsinvesteringar stoppades vilket påverkar inne-, ute- och trafikmiljöer. Inköp och resurser för utvecklande av skolbibliotek stoppades. Centrala konton användes för att försöka begränsa ett budgetöverskridande för grundskolan. Administrativa kostnader begränsades genom att vakans hålla tjänster periodvis så väl rektorstjänster som handläggare, vaktmästare och assistenttjänster. Det sistnämnda påverkar naturligtvis den totala arbetsmiljön då vi inte kan se att mål eller uppdrag för förvaltningen minskat.

Även Balanspaketet har inneburit att man varit återhållsam med kostnader gällande inredning, kompetens-utveckling, resor och representation.

Balanspaketet har medfört ett uppdämt utbildningsbehov. Det är nödvändigt att ha kompetenta medarbetare med hög uppdragsförståelse i verksamheten för att nå nämndens åtagande.

Kostenhetens överskott har inneburit att ca 1 500 tkr har återbetalats till grundskolan.

Intäkterna 2015 var större än budgeterat. Anledningarna är ökat statsbidrag från Migrationsverket, ökat statsbidrag från Skolverket, övriga statsbidrag och ökad ersättning från andra kommuner och sålda tjänster till friskolorna.

Tre av fyra skolor med åk 7-9 visar på stora avvikelser i bokslutet. Tydligare rutiner i uppföljningen av budget arbetas fram tillsammans med ekonomiavdelningen. De enheter som har en kraftig avvikelse i budget skall utarbeta handlingsplaner för att få sin budget i balans.

En analys utifrån grundskolans bokslut bör göras för att utröna om grundskolans budget är en budget i obalans utifrån det lagstadgade uppdraget.

Grundsärskola

Grundsärskolan åk 1-6 har ett underskott mot budget utifrån att verksamheten inte var anpassad till budget under våren och att kostnader för skolskjutsar har varit högre än budget. Anpassningar för att få en budget i balans genomfördes under höstterminen. Fler elever tillhör träningskolan vilket innebär att mer personella resurser krävs.

Gymnasieskola inklusive interkommunal ersättning

Den kommunala gymnasieskolan och budget för interkommunal ersättning och ersättning till fristående enheter har ett budgetöverskott, utifrån att fler elever från Hudiksvall och andra kommuner har valt Bromangymnasiet. Även balanspaketet har påverkat Bromangymnasiet och har gett överskott mot budget. Det gäller framförallt driftsinvesteringar, marknadsföring och administration.

Vakanta svårrekryterade tjänster som Studie- och yrkesvägledare har även det bidragit till överskottet, samt vakans inom verksamhets service.

Ett ökat antal ensamkommande barn och nyanlända elever under året har inneburit att fler medarbetare rekryterats.

Yrkesvux har hyrt lokaler av gymnasieskolan till sin verksamhet under vårterminen.

Det finns en obalans mellan programmen då det saknas elever på vissa program för att få en budget i balans. Anpassning till elevunderlaget pågår.

Intäkterna 2015 blev högre än budgeterat. Anledningarna till det är projektmedel för Bromans internationalisering, ökade statsbidrag från migrationsverket, ökade statsbidrag från skolverket och anställningsstöd. Intäkterna är kopplade med tydliga uppdrag som innebär motsvarande kostnader.

Gymnasiesärskola

Gymnasiesärskolans lokaler är färdigställda på Broman. Utemiljön görs klar under 2016. Fortsatt arbete med anpassning av lokaler och transporter kommer att ske under verksamhetsår 2016.

Balanspaketet har inneburit ett överskott genom återhållsamhet av kompetensutveckling och inventarier.

Det finns även ett överskott med anledning av färre elever på elevhemmet. Vilket ger lägre omkostnader.

Den ökade intäkten är fler elever från andra kommuner och del av överskottet på kostnadssidan är fler elever har valt Hudiksvalls gymnasiesärskola istället för andra kommuner.

Verksamheten var också drabbad av stor korttidsfrånvaro samt enstaka långtidssjukskrivningar. Detta i kombination med elever i stort behov av stöd har påverkat verksamheten både ekonomiskt och arbetsbelastningsmässigt. Detta gäller både lärare, elevassistenter och ledning. Sjuktalet förbättrades under hösten 2015.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildnings överskott beror på vakanshållning av tjänster inom administration, ökad tjänsteförsäljning till IFTAC, allmän återhållsamhet och lägre hyreskostnader.

Verksamheten hade högre intäkter mot budget med anledning av ökat statsbidrag för vuxenutbildning och YrkVux. Verksamheten hade även högre kostnader mot budget bland annat för att projektpengar för region Gävleborg uteblev och orsakade ökade kostnader. Även flytten av lokalvården över till tekniska kontoret under verksamhetsåret innebar en tillfälligt ökad kostnad.

2. Kvantitativt utfall 2015

	Utfall	Åtagande	
Förskola	1787	1813	Inskrivna barn
Pedagogisk omsorg	0	0	Inskrivna barn
Fritidsverksamhet	1338	1295	Barn
Förskoleklass	399	393	Elever
Grundskola	3688	3674	Elever
Grundsärskolan	53	52	Elever
			Elever från:
Gymnasiet	970	951	Hudiksvall på Bromangymnasiet
	311	305	Andra kommuner på Bromangymnasiet
	234	254	Hudiksvall i andra kommuner
	56	-	Hudiksvall på Glada Hudikgymnasiet
			Elever från:
Gymnasiesärskolan	34	39	Hudiksvall i gymnasiesärskolan
	10	8	varav andra kommuner i gysär
	8	7	Hudiksvall i andra kommuner
Kommunal vuxenutbildning, gymnasial nivå	238*		Årsplatser (*studerande)
Grundläggande vuxenutbildning	41		Årsplatser
SFI, antal helårsplatser	348*		Årsplatser (*studerande)
Övrig postgymnasial utbildning	65		Studerande
Lärvux	26		Studerande

3. Kvalitativt utfall

3.1 Förskola

Uppföljning av prioriterade områden för förvaltningen och verksamheten

Styrning och ledarskap

Styrning och ledarskap är ett förbättringsområde och en stödprocess i Qualis som förskolan arbetat med under året. Samtliga medarbetare är delaktiga i det systematiska kvalitetsarbetet genom Qualis. Förskolans pedagoger har mer än föregående år utvecklat arbetet med uppföljning, dokumentation, reflektion och utveckling av verksamheten. Förskolorna har tydliga områden som pedagogerna ansvarar för både när det gäller ämnet och vara uppdaterad om den senaste forskningen för att sprida ny kunskap och goda exempel. Pedagogerna fördelar ansvarsuppgifter mellan sig. Förskollärarna har egen och gemensam planeringstid för att utveckla och leda avdelningsarbetet. Arbetslaget genomför och planerar gemensamt avdelningsarbetet. Förskolechefen har ett övergripande ansvar för hela förskolans verksamhet och utveckling. Vid möten och planeringsdagar följs arbetet upp. Revidering av olika planer och uppgifter genomförs kontinuerligt under året. Vi skall beskriva genomförda aktiviteter för kollegor, värdera vad som gått bra och mindre bra samt reflektera över resultatet tillsammans.

Förskolan har en mötesstruktur som utvecklats under året som gör det möjligt för delaktighet i alla led, erfarenhetsutbyte och dela varandras kompetenser på varje förskola och område. Alla pedagoger är förtrodda med det uppdrag och den roll de har vid förskolan. Alla i förskolan använder modern teknik när vi kommunicerar med varandra.

Vi följer upp våra åtaganden och Qualis områden kontinuerligt under året, och har gemensamma kvalitetsdagar höst och vår. I årscykeln framgår vad och när olika uppgifter genomförs.

Flera förskolor har utvecklingsgrupper där pedagoger möts för ett utbyte. Detta stimulerar pedagogerna att analysera, reflektera, prova och ta del av goda exempel och gör att samsynen och förståelsen för uppdraget har ökat. Det finns en schemalagd tydlig organisation för planering och reflektion vid förskolorna som har utvecklats under året. Det finns ett tydligare och mer medvetet arbete utifrån förskolans lärandeuppdrag och den egna rollen som pedagog. Vi har hittat en rutin och organisation som pedagogerna känner sig trygga i. Förskolans chefer belyser helheten, hur allt hänger ihop och hur vi ska arbeta systematiskt med vårt kvalitetsarbete. Dokumenten, tydliga dagordningar och uppföljning hjälper oss.

Förskolans chefer har utvecklat årscyklarna mer än tidigare under året för det systematiska kvalitetsarbetet med fler uppföljningar inom olika områden. Förskolans pedagoger har utifrån det utvecklat förskolans årscyklar mer än föregående år. Det leder till ett bättre och mer systematiskt arbete som blir tydligt och överskådligt. Förskolans chefer har påbörjat ett arbete med att skapa olika lärandeorganisationer

med pedagoger som ansvarar för olika forum med både chef och medarbetare som deltagare för att öka det kollegiala lärandet och skapa samsyn i uppdraget.

Det är några förskolor som skattar sig på de lägre stegen i Qualis trappa och utifrån det kommer Styrning och ledarskap att vara ett förbättringsområde även under år 2016. Vi fortsätter att förbättra oss enligt kriterier på steg 3 och 4, att förskolan har ett ledarskap som skapar förståelse och delaktighet och är tydligt och strategiskt på alla nivåer.

Barns delaktighet i lärprocessen

Barns delaktighet i lärprocesserna som är en av huvudprocesserna i Qualis har varit ett övergripande utvecklingsområde under året och en av flera huvudprocesser i det systematiska kvalitetsarbetet genom Qualis.

Samtliga pedagoger använder våra gemensamma tre dokument för dokumentation som är pedagogens, arbetslagets och verksamhetens dokument. Under året har användningen av våra mallar för pedagogisk dokumentation ökat och pedagogerna följer kontinuerligt upp barnens delaktighet i dokumentation av sitt lärande varje vecka vid arbetslagsträffar. Genom systematisk och kontinuerlig uppföljning, utvärdering och reflektion kollegialt medvetandegörs uppdraget och verksamhetens innehåll i relation till barns utveckling och lärande. Arbetet sker systematiskt vid avdelningsplanering, vid förskolläraernas reflektionstid och vid personalmöten. Det kollegiala lärandet pågår ständigt. Vid några enheter har förstelärare i sina uppdrag bidragit till förskolornas utvecklingsarbete genom att öka barnens delaktighet i lärprocesserna och sitt eget lärande.

Under året har uppdragsförståelsen ökat för vikten av barnens delaktighet i lärprocessen. Barnen erbjuds att på olika sätt prova att lära för att synliggöra för barnen att det finns olika sätt att lära och utvecklas. Barnens delaktighet i planering, genomförande och dokumentation av sitt eget lärande har ökat under året och verksamhetens utformning utgår naturligt utifrån barnens intresse, nyfikenhet och behov.

Olika forum för barnråd finns så att barnen får en bra modell för hur demokratiska beslut fattas och det stärker deras inflytande och delaktighet.

Pedagogers användande av lärplattan i arbetet med dokumentationen av barnens lärprocesser tillsammans med barnen har ökat under året samt användningen av lärplattan i dokumentation för att synliggöra barnens lärprocesser. Vid flera enheter använder pedagogerna film, foto, ljud, lärplatta och smartboard mer än tidigare och barnen görs delaktiga i det arbetet. IT-användandet har ökat barnens lärande.

Arbetet med att synliggöra barns lärprocesser har ökat under året. Till stor del kan barn och föräldrar ta del av levande dokumentationer om barnens olika lärprocesser vid olika processväggar i förskolan. Under året har olika metoder och verktyg utvecklats i arbetet med dokumentationerna. Lärmiljöerna har förändrats och utvecklats mycket under året utifrån barnens intresse, nyfikenhet och behov.

Utvecklingssamtalen har förändrats och utvecklats under året. Tydligare utgångspunkt från dokumentationerna om vad och hur verksamheten har bidragit till barnens lärande och utveckling. De äldsta barnen erbjuds att delta vid utvecklingssamtalen.

Litteraturstudier och Skolverket/förskolelyftets kurs 7,5 hp i Hudiksvall om dokumentation, uppföljning och utvärdering har bidragit till en ökad kunskap och kompetens i arbetet med att öka barnens delaktighet i dokumentationerna om barnens utveckling och lärande. Från förskolan är det hela 42 medarbetare som deltar i utbildningen. Trots att resultatet inom barns delaktighet i lärprocessen ökat under året kommer området att vara ett förbättringsområde även för 2016 utifrån att chefer, pedagoger och granskare fortfarande skattar verksamheten på de lägre stegen i Qualis trappa.

Diskriminering och kränkande behandling

Samtliga förskolor har upprättade och utvecklade planer mot diskriminering och kränkande behandling och samtliga medarbetare har varit delaktiga i det arbetet. Ett utvecklingsarbete har pågått vid samtliga förskolor under året. Pedagogerna rapporterar fler kränkningar i systemet LISA än föregående år. Föräldrar har också fått information vid forum för samråd vad en kränkning är i förskolan, hur rutinen fungerar och hur förskolorna arbetar förebyggande och främjande. Vid några förskolor har föräldragrupper varit delaktiga i diskussioner hur förskolan ska agera vid en kränkning. Många förskolor har tagit del av Skolverkets material, läst artiklar och diskuterat kring kränkningar och diskriminering. Samtliga förskolor arbetar utifrån en gemensam rutin i arbetet med att motverka kränkande behandling.

Förutom att rapportera alla kränkningar i Lisa redovisar förskolechef samtliga kränkningar till verksamhetschef som rapporterar vidare till lärandenämnden. Förskolechef rapporterar dessutom alla kränkningar vid förskolans arbetsplatsträff och samverkansgrupp. Förskolorna har arbetat medvetet med olika värdegrundsbegrepp under året. Förskolorna har också arbetat med förhållningssätt och bemötande på olika sätt utifrån behov. Arbetet har utgått från Skolverkets allmänna råd, Skolverkets text om Värdegrunden i förskolan, Barnkonventionen och DO's material för att underlätta och få en fördjupad förståelse kring arbetet med planen mot diskriminering och kränkande behandling. Förskolorna har utvecklat olika metoder i det främjande och förebyggande arbetet som till exempel Alfons vänskapslåda, barnkonventionen, Kaninen och Igelkotten, kompisböckerna, Snick och snack med flera. Samtliga pedagoger och chefer har utvecklat kunskap och kompetens gällande diskriminering och kränkande behandling under året och verksamhetens kvalitet har ökat utifrån lagen.

Motverka traditionella könsmonster

Att motverka traditionella könsmonster är ett stort utvecklingsområde för förskolan att arbeta vidare med under kommande år. Många spännande utvecklingsprocesser har startat under året. En förskola har genomfört observationer utifrån mallar på jamnstalldskola.se. Det för att ta reda på vilka aktiviteter barnen sysselsätter sig med och vilka material som används. Arbetet med att utforma hur lärmiljöerna ska gynna alla barn utifrån intressen och behov oavsett vilket kön. Förskolorna har arbetat med

värdegrundsformuleringar som skapat ett gemensamt förhållningssätt som kommer att fortsätta framåt.

Några förskolor har under hösten haft en föreläsning om HBTQ som bidragit till förändrade traditionella könsnormer och förhållningssätt. Vi arbetar medvetet med att erbjuda alla barn samma material och utmanar dem efter deras förutsättningar, tänker på vilket förhållningssätt vi har mot barn och vuxna för att motverka traditionella könsmonster. Några förskolor har läst valda delar ur boken "En jämställd förskola" enligt förskolornas plan mot diskriminering och kränkande behandling. Pedagoger har diskuterat värderingar och förhållningssätt, sett över lärmiljöer och material och böcker. uppföljning (in i årshjulet) av pedagogerna vid reflektion. Handlingsplan och strategier för att motverka traditionella könsmonster har skrivits för några förskolor.

En arbetsgrupp har bildats i slutet av året för att arbeta vidare med att identifiera vilka åtgärder vi behöver vidta för att motverka traditionella könsmonster i förskolan. Det kommer att finnas med i en handlingsplan.

Modersmålsstöd

Förskolorna har utvecklat sitt arbete med språket, öka läsningen och modersmålsstöd. Några förskolor med en hög andel flerspråkiga barn har arbetat utifrån egna skriftliga handlingsplaner. De förskolorna har kontinuerligt arbetat och reflekterat över språkarbetet. Under året har tre pedagoger delat på ett uppdrag som modersmålsstödjare på 50 % tjänst. De har deltagit i en arbetsgrupp tillsammans med chefer med uppdraget att arbeta fram en handlingsplan för språkarbetet utifrån ett, två eller flera språk. Några förskolor har satsat på pedagoger som arbetat del av sin tjänst med att stödja alla barns språkutveckling oavsett språk. Modersmålsstödjarna har stöttat kollegor och bidragit till att öka allas kunskap och kompetens i arbetet med modersmålsstöd. Flera förskolor har läst litteratur och olika artiklar med fokus på språk som pedagogerna har samtalat om på reflektionstid och vid personalmöten.

Vid en förskola har ett flerspråkigt bibliotek i ett språktorg tagits fram och utvecklats under året. Där kan vårdnadshavare låna hem böcker för att läsa med barnen hemma och det finns många språklådor och läspärlor på olika språk som används i vardagen med barnen. Flera pedagoger har gått utbildningar i syfte att använda sig av bilder i lärmiljön till barnen. Som stöd i kommunikationen med vårdnadshavare används tolk genom telefon. Förskolorna använder konkret material för att förtydliga och förstärka språket. Många pedagoger använder Skolverkets hemsida för att se och lyssna på sagor på flera olika språk. Några förskolor har läst Skolverkets stödmaterial "Fler språk i förskolan" och har genomfört en studiecirkel vid förskolan för att reflektera och resonera hur det ska genomsyra förskolans verksamhet och innehåll. Några pedagoger har deltagit i föreläsningar för att sedan delge kollegor sin nya kunskap. Förskolornas språkstödjare sammanställer vilka språk som finns i förskolan och hur många barn som har ett annat modersmål än svenska så att pedagogerna bättre kan stödja bokarbetet, lek och lärande.

Språket - öka läsningen i förskolan

För drygt två år sedan startade projektet att öka läsningen i förskolan. Metoden som användes var studiecirkelar på olika teman vid fem olika tillfällen under drygt ett år. Syftet var att öka läsningen i förskolan genom boksamtal och högläsning, läsförståelse och läsfixarna samt lekskrivning och lekläsning. Arbetet med att utveckla arbetet har fortsatt under året. Alla förskolor arbetar med Före Bornholmsmodellen för att öka barnens språkliga medvetenhet och har kommit olika långt i det arbetet. Förskolornas lånebibliotek finns ofta placerade i hallarna och där kan familjerna låna böcker för att läsa hemma. Förskolornas små bibliotek används flitigt och uppskattas av alla föräldrar. Förskolorna lånar mer än tidigare böcker på biblioteket och av bokbussen. Förskolorna har också böcker till hemlån på flera olika språk som vi uppmuntrar familjerna att låna hem.

TRAS som är ett observationsschema för språk används vid respektive avdelning som underlag för verksamhetens planering och innehåll. Läsfixarna finns på varje avdelning och pedagogerna använder sig av Babblarna för att stimulera de yngre barnens språkutveckling. Arbetssätt och metoder är många och förskolorna använder flanellograf, sagolådor och sagopåsar samt böcker som finns på varje avdelning. Skolverkets stödmaterial "Flera språk i förskolan" har använts vid flera förskolor samt erfarenhetsutbyte i form av reflektion, gruppdiskussioner, genom nätverk i området och på personalmöten. Det har ökat kunskapen och kompetensen hos både chefer och medarbetare. Något som utvecklats mer än tidigare är förskolornas lärmiljöer. Både miljöer, material och böcker har blivit ett naturligt inslag i det vardagsarbete som barnens erbjuds.

Entreprenöriellt lärande

Ett av våra prioriterade områden i förvaltningen och förskolan är entreprenöriellt lärande. Det genomsyrar till stor del verksamhetens innehåll i förskolan. Pedagogerna har fortsatt att utveckla ett medvetet och tillåtande entreprenöriellt förhållningssätt för att inspirerar barnen att själva våga, prova och lyckas i alla sammanhang. Resultatet är trygga barn som tror på sig själva och sin förmåga, som vill, vågar och lyckas. Under året har förskolorna fortsatt att utforma lärandemiljöer som ökat barnens delaktighet och inflytande. Lärmiljöerna har fortsatt att utrustas med tillgängligt och utmanande material för alla barnen.

Många förskolor har en vision som stödjer förvaltningens verksamhetsidé – jag vill, jag kan, jag vågar och det genomsyrar verksamhetens innehåll och pedagogernas arbetssätt. Flera förskolor har deltagit i förvaltningens utbildning i entreprenöriellt lärande. Utbildningen har ökat pedagogernas kunskap och kompetens med att utveckla lärmiljöer som stimulerar barns nyfikenhet och mer än tidigare utgått från barnens intressen, tankar och behov. Det har i sin tur bidragit till att stärka barnens självkänsla och självförtroende. Andra områden som utvecklats under året är arbetet med att få dokumentationsprotokollen som en naturlig del i arbetet. Pedagogisk dokumentation, utvecklat tema/projektarbete som arbetssätt har ökat pedagogernas kompetens gällande pedagogisk dokumentation, uppföljning, utvärdering och utveckling.

Förskolan har utvecklat arbetet med ett förhållningssätt som innebär en tro på barnens förmåga, att säga ja till barnen. Att stötta och reflektera med varandra för samsyn i uppdraget har också utvecklats under året. Genom ett utforskande förhållningssätt ges barnen förutsättningar att undersöka och vågar prova och analysera sina teorier. På så sätt får barnen en större förståelse och nyfikenhet för omvärlden.

Inkludering

Ett ytterligare prioriterat område i förvaltningen och i förskolan är inkludering. Det är ett naturligt inslag och arbete i förskolan och alla barn finns i förskolan. Pedagogerna arbetar medvetet med att lyfta olikheter som en tillgång. Respekt för allas lika värde, olikheter och rättigheter är en självklarhet och naturligt för barnen. Att dela in barnen i mindre grupper är ett arbetsätt som ger bättre förutsättningar till samspel och utrymme för alla. Under året har kontinuerliga diskussioner förts i förskolorna i arbetet med planen mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med diskrimineringsgrunderna har utvecklats under året. Återigen har förskolans lärandemiljöer utvecklats under året och är anpassade och tillgängliga för alla barn. Förskolans förhållningssätt är att utgå från barnet och barngruppen, att se och lyssna till varje barn, ha höga förväntningar, ge återkoppling och motivera barnen i deras lärande. Förskolorna arbetar för ett öppet klimat och ett positivt tänkande, allt är möjligt.

Under året har ett värdegrundsarbete pågått vid förskolorna utifrån vår nya rutin för rapporteringar av kränkningar. Alla barn, vårdnadshavare och pedagoger skall känna sig välkomna i förskolan. Ingen skall utsättas för diskriminering eller kränkande behandling. Alla ska respekteras och mötas med respekt för människors olikheter. All personal skall vara goda förebilder i sitt arbete med barnen och deras vårdnadshavare samt utveckla goda kontakter med alla. Nytt material har köpts in till förskolorna i det förebyggande och främjande arbete med allas lika värde och för att motverka kränkningar. Förskolan har stärkt den organisation som inkluderar alla barn utifrån barnens intresse, förmågor och styrkor. Barn lär av varandra i rätt miljö och organisation.

Vi arbetar mer i mindre och större grupper utifrån barnens behov och förmåga. Dokumenten för pedagogisk dokumentation används mer än tidigare till att göra regelbundna analyser om hur barnen inkluderas och hur alla barn får möjlighet att utvecklas och utmanas. Arbetet med att alla barn ska känna att jag kan, jag vill och jag vågar har fortsatt och utvecklats under året. Målet är att alla ska känna sig respekterade, trygga och sedda. Vi ställer oss frågan - *Vad blir bäst för barnen?*

Ökad frisknärvaro i förskolan

Förskolan påbörjade ett större utvecklingsarbete under 2014 med att identifiera åtgärder som kan bidra till en ökad frisknärvaro. Alla åtgärderna skrevs in i en handlingsplan för en ökad frisknärvaro. Under år 2015 har arbetet med att implementera handlingsplanen fått fart och en rutin för arbetet vid förskolorna har tagits fram. I rutinen ingår att göra en lokal handlingsplan för varje enhet utifrån enhetens behov för att öka frisknärvaron. Under 2015 har vi haft en gedigen

arbetsprocess för att skapa en lokal plan för ökad frisknärvaro med olika grupparbeten, arbetslagsintervjuer, enkätundersökningar. Samtliga pedagoger och chefer har varit delaktiga i det arbetet. Sjukfrånvaron följs numera kontinuerligt upp och det har utvecklats mycket under året. Vi fortsätter att skapa rätt fysiska förutsättningar genom att skapa arbetsplatser för pedagogerna vid förskolorna och det arbetet fortsätter. Handlingsplanen följs upp en gång i kvartalet på arbetsplatsträff, samverkansgrupp samt vid det årliga bokslutet. Det finns med i samtliga chefers årscykel i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Vi har utvecklat arbetet med att i december genomföra årliga riskbedömningar vid uppföljningen av arbetsmiljöarbetet där sjukfrånvaro, medarbetarenkät, tillbud och skador riskbedöms. Resultatet i medarbetarundersökningen kommer att föras in i handlingsplanen för en ökad frisknärvaro.

Systematiskt kvalitetsarbete

Under 2015 har förskolorna haft ett fortsatt starkt fokus på det systematiska kvalitetsarbetet genom modellen Qualis. Förskolan har fortsatt sitt systematiska arbete med analysdokumentet som komplement till förskolans kvalitetsredovisning. Resultatet i förskolans självvärderingar har ökat under 2015 och fler pedagoger och förskolechefer skattar sig på de högre stegen inom varje område i det systematiska kvalitetsarbetet. De högre stegen visar på samsyn, föräldrars delaktighet i arbetet med barnens utveckling och lärande, hög uppdragsförståelse hos chefer och pedagoger, pedagoger som dokumenterar och utvärderar systematiskt, att barnet är delaktigt i sitt lärande och i sin utveckling. En god kommunikation och att förskolan systematiskt utvecklar och förbättrar förskolans kvalitet. Under året har fyra förskolor granskats externt varav tre förskolor har kvalitetscertifierats. Totalt har 26 av 30 förskolor granskats externt varav 20 förskolor har nått en kvalitetscertifiering enligt Qualis, som är en bekräftelse på att verksamheten håller en hög kvalitet.

Kvalitativa åtaganden 2015

Underlätta inträde i arbetslivet

- Dokumentation och uppföljningar har ökat och utvecklats under året. Samtliga förskolor använder sig av de tre beslutade dokumenten för pedagogisk dokumentation. Förskolorna har kommit olika långt i det arbetet.
- Vårt systematiska och kontinuerliga kvalitetsarbete genom Qualis har gett ökade resultat inom flera olika områden 2015 jämfört med föregående år.
- Uppföljningar och pedagogiska dokumentationer av barnens läroprocesser har systematiserats under året. Många möten på förskolorna har förändrat innehåll utifrån det.
- Barnen är mer aktiva och delaktiga i sitt lärande än tidigare och i de pedagogiska dokumentationerna.
- Ökat resultat i kartläggningen om språklig medvetenhet och fler språkligt medvetna barn som lämnar förskolan än föregående år.

Kvalitetsindikatorer

Fler förskolor och fler förskolechefer skattar förskolans kvalitet på högre steg i Qualis trappa inom flera områden mot föregående år. Fler föräldrar är nöjda med sitt barns förskola än föregående år. I barnenkäten svarar fler barn på frågan – Jag får ofta visa vad jag lärt mig, att det stämmer. Dokumenten för pedagogisk dokumentation är synliggjorda i verksamheten för pedagoger, föräldrar och barn. Granskningsrapporter genom Qualis är ett av förskolornas resultat. Kartläggning av språklig medvetenhet vid höststarten sker i början av hösten när barnet precis lämnat förskolan för att börja i förskoleklass. Resultatet i medarbetarenkät för 2015 är också en del av förskolans resultat.

Höja utbildningsnivån i kommunen

- Utvecklade lärmiljöer utifrån förskolans uppdrag än mer än tidigare.
- Ökade kunskaper hos pedagogerna om barns språkutveckling utifrån litteraturstudier i Skolverkets stödmaterial ”Flera språk i förskolan”. Vid flertalet förskolor, Bornholm och TRAS.
- Samtliga chefer har struktur, ordning och reda med tydliga planer, kalendarium och årscyklar för samtliga områden inom förskolorna.
- Utbildning i dokumentation, uppföljning och utvärdering är en kurs om 7,5 hp som genomförs i Hudiksvall. Förskolan har 42 förskollärare som deltar.
- Förskolans förstelärare stödjer lärandet och uppdraget vid förskolorna utifrån behov.
- Ökad kunskap, kompetens och uppdragsförståelse hos pedagogerna som i sin tur leder till en ökad kvalitet i verksamhetens innehåll och för barnens utveckling och lärande.
- Ökat användande i uppdraget med pedagogisk dokumentation har bidragit stort till förskolans goda resultat. Genom lärplattan synliggörs barnens läroprocesser för både pedagoger, barn och föräldrar.
- It samordnare i förskolan som bidrar till kollegialt lärande i dokumentation genom lärplattan och verksamhetsutveckling.

Kvalitetsindikatorer

Fler förskolor och fler förskolechefer skattar förskolans kvalitet på högre steg i Qualis trappa inom flera områden mot föregående år. Dokumentation i form av processväggar och olika arenor där barnens läroprocesser finns dokumenterade är synliga för alla. Reflektion på schemat för ett kollegialt lärande har under året utvecklats både i större omfattning och ett utvecklat innehåll mer än tidigare år vid flera enheter.

Barnen visar ett stort intresse av böcker, språk och läsning. Förskolorna erbjuder ett rikt utbud av aktiviteter kring litteratur och förskolornas små kapprumsbibliotek används flitigt av förskolans föräldrar som kan låna hem böcker för att läsa för sitt barn. Förskolecheferna har tydliga årscyklar för uppföljningar inom alla områden och pedagogerna/förskolorna har årscyklar för det systematiska kvalitetsarbetet för sin enhet som synliggörs i förskolans arbetsplaner. Utbildning genom förskolelyftet i

Hudiksvall med hög andel deltagande förskollärare (42 personer) i kursen i dokumentation, uppföljning och utvärdering om 7,5 hp. En medveten organisation för lärande med flera olika kompetenser som inspirerar och stödjer pedagogers lärande och utveckling utvecklar verksamhet, chefer och pedagoger. Alla pedagoger har tillgång till en lärplatta i sitt uppdrag. Chefers systematiska uppföljningar enligt årscykel för systematiskt kvalitetsarbete bidrar till en ökad kvalitet.

Uppmuntra till entreprenörskap, "jag kan, jag vill, jag vågar"

- Fler förskolor än tidigare arbetar tematiskt utifrån barns intresse och nyfikenhet.
- Lärmiljöerna är nu mer föränderliga utifrån barns nyfikenhet och intresse än tidigare. De utgår från pedagogernas reflektioner och dokumentationer om barns lärande och utveckling.
- Pedagogerna reflekterar tillsammans för att utveckla verksamheten mer än tidigare.
- Dokumenten hjälper pedagogerna att göra barnen delaktiga i utformandet av verksamheten och inflytande över verksamhetens innehåll.
- Lärplattan är verktyget som underlättar och synliggör arbetet med dokumentation av barns läroprocesser. Användande och innehåll har utvecklats och fördjupats mycket under året. IT-användandet bidrar stort till barnens lärande.
- Förvaltningens vision (jag kan, jag vill, jag vågar) är levande i förskolorna och pedagogerna har ett entreprenöriellt förhållningssätt, de tror på barns förmåga och säger ja.

Kvalitetsindikatorer

Fler förskolor och fler förskolechefer skattar förskolans kvalitet på högre steg i Qualis trappan inom flera områden mot föregående år. Fler föräldrar är nöjda i Qualis enkäten inom många områden. Vi har ett högt resultat i barnenkäten i Qualis utifrån frågan – ”jag får ofta välja vad jag vill göra”. De flesta förskolor har pedagoger som har deltagit i utbildning genom Umeå universitet gällande entreprenöriellt lärande. Samtliga pedagoger har deltagit i workshops om lärplattan som ett verktyg i uppdraget med dokumentation. Chefers systematiska uppföljningar enligt årscykel för systematiskt kvalitetsarbete utvecklar verksamhetens kvalitet.

Aktivt arbete med hälso-och livsstilsfrågor

- Andelen miljöcertifierade förskolor har ökat under året. Vid årets slut var 10 förskolor miljöcertifierade enligt Grön Flagg.
- Under året har andelen förskolor som fått en godkänd handlingsplan enligt Grön Flagg ökat stort. Många av dem kommer att bli miljöcertifierade under kommande år.
- Under året har andelen förskolor som fått en godkänd handlingsplan enligt Grön Flagg ökat stort. Många av förskolorna kommer att bli miljöcertifierade under kommande år.

- Aktivt arbete i förskolans chefsgrupp och med handlingsplanen vid samtliga förskolor för en ökad frisknärvaro. Det har ökat under året och samtliga förskolor har en lokal plan för att öka den frisknärvaron som vi kan påverka utifrån varje förskolas behov av åtgärder.
- Förskolorna har utvecklat sitt värdegrundsarbete stort under året med fokus på inkludering som varit ett av tre prioriterade områden i förvaltningen.
- Arbetssätt och pedagogroll har utvecklats under året och ett större utbud av olika värdegrundsmaterial används vid förskolorna mot tidigare.
- Hygienrutinerna är en rutin som fungerat väl vid samtliga förskolor och medvetenheten hos alla pedagoger är hög för att minska smittspridningen.
- Handlingsplanen för en giftfri förskola har utvecklats under året och alla har arbetat med fler åtgärder i planen mot tidigare år. Det säkerställer en god miljö vid förskolorna.
- Egenkontrollprogrammet genomförs vid samtliga förskolor och är mer levande än tidigare även om vi behöver fortsätta utveckla det arbetet nästa år.
- Miljötänket genomsyrar verksamheten utifrån återbruk
- Många förskolor har förändrat matsituationen genom att barnen erbjuds att äta buffélunch. Det har inneburit att många pedagoger upplever att barnen äter mer och bättre.
- Utevistelsen är ett naturligt och viktigt inslag i förskolans verksamhet och lärmiljöerna utomhus har utvecklats och förändrats vid flera förskolor under året. Lärmiljöerna inspirerar till att öka förståelsen för sambandet mellan miljöer, hälsa och livsstil. Det pågår ett lärande både utomhus som inomhus i större utsträckning än tidigare.
- Uppföljningar av sjukfrånvaron för pedagoger har utvecklats under året och en rutin har tagits fram för det och det sker vid varje enhet, på arbetsplatsträff och i samverkansgrupp vid varje kvartal. Under året har frisknärvaron gällande förskolans pedagoger ökat med 3 %, från 13 % till 10 %. Det betyder att 90 % av samtliga pedagoger i förskolan är friska.

Kvalitetsindikatorer

Totalt tio förskolor har certifierats varav sju förskolor under året. Fler förskolor än tidigare har godkända handlingsplaner enligt Grön Flagg. Fler förskolor och fler förskolechefer skattar förskolans kvalitet på högre steg i Qualis trappa inom flera områden mot föregående år. Synliga lärmiljöer både inomhus och utomhus. Förskolorna har kommit olika långt i det arbetet. Handlingsplan för en ökad frisknärvaro ligger som grund i arbetet och följs upp kontinuerligt varje kvartal på chefsdagar, vid arbetsplatsträff vid förskolorna och i de lokala samverkansgrupperna. Varje chef har utarbetat en lokal handlingsplan för en ökad frisknärvaro som följs upp enligt ovan. Mycket nöjda föräldrar i föräldraenkäten Qualis.

Chefernas systematiska uppföljningar enligt årscykel för systematiskt kvalitetsarbete har ökat kvaliteten. Egenkontrollprogrammet som genomförs årligen vid förskolorna för att förbättra miljön för både stora och små. Det finns en

handlingsplan för en giftfri förskola med olika åtgärder som förskolan systematiskt arbetar med. Minnesanteckningar från barnråd och matråd är ett av flera exempel på hur barns inflytande synliggörs i verksamheten för alla.

Nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling

- Arbetet med att systematiskt och kontinuerligt utveckla arbetet för att motverka diskriminering och kränkande behandling har utvecklats under året samt fördjupats. Arbetet med barnkonventionen, inkludering, motverka traditionella könsroller och flerspråkighet sker mer systematiskt och kontinuerligt än tidigare. Det genomsyrar vardagsarbetet vid förskolorna mer än tidigare.
- Förskolan har tagit fram en rutin för hur förskolan identifierar kränkningar och rapporterar in det i systemet Lisa. Förskolechef utreder och rapporterar till verksamhetschef månatligen och på blankett för återrapport till nämnd.
- Verksamhetschef redovisar varje månad samtliga kränkningar till nämnden. Den rutinen har genomförts under året. Resultatet är en ökad uppdragsförståelse och kunskap hos både chefer och pedagoger när det gäller lagarna om diskriminering och kränkande behandling i relation till var och ens uppdrag.
- Samtliga förskolors planer mot diskriminering och kränkande behandling har utvecklats under året. I det arbetet har alla chefer och pedagoger ökat sin kunskap och kompetens som i sin tur säkerställer lagen.
- Förskolans material och arbetssätt har utvecklats under året och förskolorna arbetar med flera olika material än tidigare. Barnkonventionen, Kanin och Igelkott, Snick och Snack och Alfons värdegrundsmaterial är några exempel på olika material som förskolor har utrustats med under året mot föregående år.
- Arbetet med tillsyns- och uppsiktsrutiner i förskolan har utvecklats under året. Vid chefsdag har ett utvecklingsarbete pågått utifrån Skolinspektionens rapport ”En vanlig dag i förskolan”.

Kvalitetsindikatorer

Flera rapporterade kränkningar i Lisa har gjorts under året än tidigare år. Det tyder på att rutinen för att anmäla kränkningar i Lisa har ökat. Slutsatsen blir att pedagogernas och chefernas kunskap och förståelse för uppdraget och lagen har ökat. Ett utvecklingsarbete vid chefsdag våren 2015 har bidragit till att öka vår kunskap om hur planerna mot diskriminering och kränkande behandling bäst ska utformas. Samtliga planer för samtliga förskolor mot diskriminering och kränkande behandling är godkända och upprättade. Underlag/dokument som framtagits för redovisning av kränkningar i nämnden har utvecklat vårt arbete med rapportering till både verksamhetschef och nämnd samt vid förskolornas arbetsplatsträff och samverkan. Det har också bidragit till en ökad kunskap och insikt i det viktiga arbetet. Reviderade, tydliga och levande tillsyns- och uppsiktsrutiner finns vid samtliga förskolor. Chefers systematiska uppföljningar enligt årshjul för systematiskt kvalitetsarbete har bidragit till en ökad kvalitet. Kränkningarna redovisas och följs upp vid samtliga förskolor på arbetsplatsträff och i samverkan vid varje tillfälle. Det är en ny rutin som införts under året och som ökat vår kunskap för uppdraget och ansvaret.

Aktivt arbeta för att ickediskrimineringsprincipen såsom den är formulerad i FN:s barnkonvention och i diskrimineringslagen genomsyrar hela kommunens politik och verksamhet

- Ett förbättringsområde under året i Qualis har varit - Barns delaktighet i lärprocessen. Glädjande har det resultat ökat under året mot föregående år. Fler chefer och pedagoger har skattat sig på högre steg i Qualis trappa och det betyder att barns inflytande och delaktighet har ökat under året.
- Barns inflytande och delaktighet har även ökat i dokumentationerna då barnens lärande återkopplas till barnet mer än tidigare. Förskolorna arbetar med att göra barnen delaktiga i sitt lärande i vardagen, i projekt och tema och tar vara på varje tillfälle till delaktighet.
- Olika forum för barns inflytande och delaktighet som t ex barnråd, matråd och lillmöten har börjat inrättas vid flera förskolor för att öka barnens inflytande och delaktighet i sitt eget lärande.
- Förskolans medvetna pedagoger med hög uppdragsförståelse och de medforskande pedagogerna har till stor del bidragit till det ökade resultatet.
- Pedagogerna utgår mer än tidigare från barnens intresse och nyfikenhet vid verksamhetens utformning och innehåll.
- En ökad samsyn i uppdraget med barns delaktighet i lärprocessen har bidragit till ett ökat resultat under året. Litteraturstudier och kollegialt lärande vid en del förskolor har ökat samsynen och resultatet.

Kvalitetsindikatorer

Fler förskolor och fler förskolechefer skattar förskolans kvalitet på högre steg i Qualis trappa inom flera områden mot föregående år. Godkända och upprättade planer mot diskriminering och kränkande behandling finns upprättade vid samtliga förskolor. Då både barnkonventionen och diskrimineringslagen finns med i Qualis trappa kan vi se att resultatet över lag har förbättras under året. Chefers systematiska uppföljningar enligt årscykel för systematiskt kvalitetsarbete bidrar till en ökad kvalitet. Rutinen för barngruppens storlek och sammansättning följs upp årligen vid verksamhetschefens besök vid förskolorna. I den rutinen ingår att fatta beslut utifrån barnkonsekvensanalyser.

Prioriterade utvecklingsområden för förskolan verksamhetsåret 2016

Arbeta vidare med förskolans systematiska kvalitetsarbete genom Qualis utifrån

- styrning och ledarskap
- barns delaktighet i läroprocessen
- motverka traditionella könsmönster
- språket – öka läsningen i förskolan
- öka frisknärvaron i förskolan
- rekrytering av förskollärare
- övningsförskolor

3.2 Grundskola och grundsärskola

Uppföljning av prioriterade områden för förvaltningen och verksamheten

Språk

Tidiga insatser, höga förväntningar, behöriga lärare och ett fortsatt strukturerat arbete utifrån resultat från förskolan och från test i grundskolans kartläggningsplan har gett positiva resultat.

Utvecklade samarbetsformer har vid några enheter skett mellan förskola, förskoleklass och skola med syfte att ytterligare sätta språk och språkutveckling i focus i ett röda tråden perspektiv. Ämneskonferenser sker med inriktning på ett språkstödjande arbetssätt i alla ämnen.

Fler elever är språkligt medvetna i förskoleklassen. Ett intensivt arbete med vårt prioriterade område språket har inneburit att eleverna förbättrar sin förmåga att läsa men resultaten behöver förbättras ytterligare. Samverkan och samarbete mellan förskolan och förskoleklassen fortgår. Gemensamma träffar sker för att utbyta kunskap och idéer och för att sprida goda exempel. Tema för träffarna har främst varit språk och matematik.

92 % av eleverna i årskurs 3 klarade delprov D högläsning på det nationella provet våren 2015 jämfört med samma elevgrupp våren 2013 där 75 % av eleverna då klarade läsettan. Läslyftet har startat vid några skolor vilket gett ökad kunskap. En fortsatt utmaning för bättre resultat inom ämnet svenska i de yngre åldersgrupperna är att utveckla skrivandet och arbete utifrån faktatexter.

Se även text under rubriken kunskapsresultat för grundsärskolan sid 28

Matematik

Flera insatser pågår för förbättrade resultat i matematik. Försteläroinsatser har skett med inriktning kartläggning av matematikundervisningen med syfte att ringa in utvecklingsområden för förbättrade resultat. Matematiklyftet har gett ökad kunskap, ett nytänk och inspirerat lärarna till att prova nya metoder och läromedel i sin undervisning. En diskussion har skett kring betydelsen av en röd tråd i användande av läromedel men även när det gäller kursplanens innehåll. Extra tid finns utlagd vid flera skolor för elever som vill och har behov att träna mer på matematik.

Resultaten i matematik har förbättrats för årskurs 3 och våren 2015 klarade 71 % av samtliga elever samtliga delprov i ämnesprovet. Det kan jämföras med 62 % våren 2014. Matematiklyftet är nu inne på sitt tredje år i Hudiksvall och personal vid samtliga skolor har efter läsåret 2015/2016 genomgått utbildningsinsatsen. Utbildningen har gett ny kunskap och insikt och nya metoder och arbetssätt prövas. Resultaten i matematik behöver dock förbättras ytterligare. Resultaten på ämnesproven i årskurs 3 visade att problemlösning, skriftliga räknemetoder samt mäta, jämföra och uppskatta är områden där undervisningen ytterligare behöver utvecklas.

Även resultatet för ämnesprovet i årskurs 6 har förbättrats våren 2015 då 92 % av eleverna fick provbetyget E eller mer. Det är två procentenheter bättre än våren 2014 och strax över rikets resultat.

Se även text under rubriken kunskapsresultat för grundskola respektive grundsärskola sidan 27 och 28.

Inkludering

Alla elever ska vara och känna sig inkluderade i skolan. Ett intensivt värdegrundsarbete och ett medvetet arbete sker utifrån likheter och olikheter, där målet är att alla elevers olikheter ska ses som en tillgång och en möjlighet. En ständig process pågår för att undervisning såväl som lokalanpassningar ska kunna möta alla elever. Ett nära samarbete sker mellan grund- och grundsärskolan 7-9 (*se även text under rubriken kunskapsresultat för grundsärskolan sid 29*) Många nyanlända elever under året har inneburit ökad kunskap och förståelse för andra kulturer.

Utbildningsinsatser och studiecirkel har pågått vid flera skolor. Det har bland annat gett ökad kunskap om hur elever i behov av anpassningar eller särskilt stöd kan få det i ordinarie undervisningsgrupp. Ökad insikt och samsyn om vad inkluderande lärmiljöer är och kan vara har inneburit att fler skolor ser nya och andra lösningar.

Fortsatt behov finns och arbetet behöver utvecklas för ökad kunskap, förståelse och bemötande av elever med olika typer av neuropsykiatriska funktionshinder NPF. Utbildningsinsatser har skett inom området men mer krävs för att möta dessa elevers behov i skolan.

Det mobila skolteamet har under året utifrån sitt uppdrag haft olika typer av insatser vid några skolenheter. Under en period arbetade man på en skola intensivt på både grupp och individnivå där huvudmålet med insatsen var ökad inkludering. Insatserna har främst handlat om att skapa en ökad förståelse för hur skolan ska möta elever med NPF, bättre kunskap och förståelse för dessa elevers behov av struktur och tydlighet samt vikten av goda relationer med både elev och vårdnadshavare. Insatsen har gett ökad kunskap, förståelse och resulterat i ett utökat samarbete i kollegiet kring elever med denna problematik. Elevnärvård och måluppfyllelse har också förbättrats markant.

Se även text under rubriken kvalitativt åtagande 2015 Nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling sidan 25

Entreprenöriellt lärande

Utbildning i entreprenöriellt lärande via Umeå universitet, studiecirkel, diskussioner i arbetslagen och arbete utifrån ett entreprenöriellt synsätt börjar ge synbara resultat och förändra sättet att se på undervisning och lärande. Temaarbeten sker mellan flera ämnen där elevers kreativitet och experimentlust utmanas. Arbetet har höjt elevernas motivation, nyfikenhet och lust att lära. Lärmiljöer som stimulerar till skapande och lärande utifrån elevernas intressen har utvecklats, samlingar och planering av arbetsområden utgår mer från elevernas intressen och önskemål. Enkäter i årskurs 5 visar att elever känner att de kan påverka sitt eget lärande och sin egen situation.

Se även text under rubriken kvalitativt åtagande 2015 Uppmuntra entreprenörskap "Jag kan, ja vill och jag vågar" sidan 25.

Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet är ett ständigt pågående arbete.

Kvalitetsredovisningar, uppnådda resultat och uppföljningar visar att kunskapen om vikten av ett gott systematiskt arbete har ökat. Skolorna har upparbetade årshjul och handlingsplaner för hur de ska följa upp sina insatser och resultat. Skolor som kommit långt i sitt kvalitetsarbete upplever arbetet roligt och meningsfullt. Elevernas utveckling och lärande dokumenteras i dokumentationssystemet Unikum och elevens närvaro registreras i det digitala systemet skola 24. En förutsättning för fortsatt utveckling är att rutiner och handlingsplaner följs och systematiskt följs upp. Vi behöver utveckla metoder för att bättre kunna utvärdera och analysera de resultat vi samlar in så att planerade åtgärder ger förväntad effekt. Dokumentationen av det systematiska kvalitetsarbetet behöver också utvecklas. Här ser vi brister som måste förbättras under kommande år.

Vid några skolor pågår ett tydligt röda-tråden arbete där alla verksamheter från förskoleklass och fritidshem upp till år 6 eller år 9 deltar. Många pedagogiska diskussioner förs om bedömningsfrågor och kunskapskrav inom respektive ämne. Arbetet upplevs mycket givande och efterfrågas av personalgrupperna, arbetet lyfts som en framgångsfaktor till förbättrade resultat för eleverna.

Kvalitativa åtaganden 2015

Underlätta inträde i arbetslivet

Skolan lägger grunden för ett framtida studie- och yrkesliv. Medvetenheten om vikten av att arbeta med studie- och yrkesvägledning i undervisningen och att integrera den med olika aktiviteter i ett F-9 perspektiv har ökat. Skolorna har kommit olika långt i arbetet. Flera skolor har en upprättad plan för studie- och yrkesvägledning. I samband med utvecklingssamtal diskuteras och dokumenteras elevens tankar och mål gällande framtida studie- och yrkesval. I de yngre åldersgrupperna tas olika yrken in i leken, olika yrkesroller diskuteras och man tränar och visar kunskap i samarbete på olika sätt.

Höja utbildningsnivån i kommunen

Pedagogerna har höga förväntningar, jobbar strategiskt mot läroplanens mål och bedömer kontinuerligt elevernas kunskaper. Resultaten utvärderas och analyseras och insatser fortgår eller förändras utifrån behov. Kartläggningar sker utifrån en gemensam kartläggningsplan F-årskurs 9. Ett strukturerat arbete pågår för ökad läsning och språket i alla ämnen. Ett utvecklat arbete med förmågorna är en identifierad framgångsfaktor för förbättrade resultat. En större spridning har skett mellan betygsnivåerna och fler elever når de högre betygen.

Fler elever är språkligt medvetna i förskoleklassen, en progression har skett gällande läsningen där vi kan se att 92 % av eleverna i årskurs 3 klarade delprov D högläsning

på det nationella provet våren 2015 jämfört med samma elevgrupp det år de gick i årskurs 1, där 75 % klarade läsettan. Elever i årskurs 6 har kraftigt förbättrat sina betygsresultat. Andelen elever med fullständigt betyg har ökat tio procentenheter till 84 % och resultatet för 14 av 18 ämnen ligger över riket. Andel elever som lämnade årskurs 9 med fullständiga betyg har ökat något men ligger fortfarande under riket. En uppstart har skett tillsammans med lektor i matematik för att ta fram en utvecklingsplan för förbättrade resultat i ämnet matematik.

Uppmuntra entreprenörskap" jag kan, jag vill och jag vågar"

Pedagogerna har bland annat genom fortbildningsinsatser EL (Entreprenöriellt Lärande) och studie- och yrkesvägledarna utvecklat sitt förhållningssätt i lärandesituationerna vilket gynnat elevernas kunskapsutveckling samt deras sociala och entreprenöriella utveckling. Tilltro till elevers förmåga och vilja att lära har ökat och elever ges möjlighet att visa sina kunskaper på ett mer varierat sätt. Enkätresultat i årskurs 5 visar att eleverna tycker att de kan vara med att påverka lektionernas innehåll och planering och att lärarna tar hänsyn till deras åsikter. Omvärldsspaning och studie- och yrkesvägledning har blivit vardagliga inslag i skolans verksamhet på många skolor. Elever tränas i att göra planeringar, egna val och ta ansvar för att succesivt bli mer delaktiga och kunna ta ansvar för sitt eget lärande men även för den sociala miljön i skolan.

Se även text under rubriken entreprenöriellt lärande sidan 23.

Aktivt arbeta med hälso- och livsstilsfrågor

Skolorna arbetar mer strukturerat med hälsofrågor i ämnet idrott- och hälsa och i andra ämnen för att öka medvetenheten om vikten av en god hälsa och val av livsstil. Olika insatser och aktiviteter utifrån behov och ålder har pågått under året. Ett exempel är deltagande i *gå- och cykla till skolan* där flera skolor deltagit, samlat poäng och vunnit pris för ett eget aktivt sätt att ta sig till skolan. Andra exempel är hälsodagar och regelbundna friluft- och rastaktiviteter. Hälsosamtal genomförs i förskoleklass, i årskurs 4 och i årskurs 8. Samtalen samt resultat från elevenkäterna följs upp av skolläda och elevhälsoteam och insatser sker utifrån identifierade behov. Tre skolor har under året blivit certifierade Grön Flagg. Arbetet har ökat förståelsen för sambandet mellan hälsa och livsstil, motion och kost. Fortsatt arbete pågår för kommande certifiering vid fler skolor. En gemensam frånvarorutin finns för grundskolan där frånvaro registreras digitalt och kontakt tas med hemmet samma dag om olovlig frånvaro skett. Systemet har haft viss handhavandeproblematik vid några skolenheter, men problemområdet är identifierat och insatser och utbildning har skett för att systemet från och med 2016 ska fungera fullt ut vid alla skolor. Att tidigt identifiera och sätta in insatser för ökad närvaro är en stark framgångsfaktor för ökad måluppfyllelse.

Nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling

Ett gediget och aktivt arbete pågår på alla skolor för nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling. Ett fortlöpande och ständigt pågående värdegrundsarbete sker på alla skolor. Upprättade planer och tydliga rutiner finns för att förebygga,

upptäcka och vidta åtgärder vid misstanke om trakasserier och kränkande behandling. Flera aktiviteter, utbildningsinsatser och diskussioner har skett främst utifrån skollagen, diskrimineringsgrunderna och skolverkets allmänna råd. Elevhälsans roll har förtydligats och tydliggjorts och regelbundna värdegrundssamtal har skett i personalgrupperna.

Trygghetsenkäter genomförs och alla former av kränkningar dokumenteras i kommunens digitala system Lisa. Rutiner finns för anmälan i kommunens digitala system för inrapporterade händelser skada, kränkande behandling och trakasserier. Fysisk och verbal kränkning är mest förekommande och mer än dubbelt så många pojkar som flickor är involverade i de kränkningar och trakasserier som är registrerade under året. Utifrån rapporterad kränkning sker en utredning och en mängd olika åtgärder och insatser vidtas för att trakasserier och kränkningarna ska upphöra. Månadsvis redovisning sker till nämnd. Det förebyggande och främjande arbetet har utvecklats mer vid några skolor vilket resulterat i hög upplevd trygghet och ett lågt antal rapporterade kränkningar på dessa skolor.

Aktivt arbeta för att barn och ungas inflytande ska öka

Ökat elevinflytande ingår som ett prioriterat utvecklingsområde vid de flesta skolor utifrån Skolinspektionens tillsyn 2014.

I undervisningssituationen tydliggör lärarna målen men eleverna ges i större utsträckning än tidigare möjlighet att påverka undervisningen och hur redovisningen ska gå till. Eleverna får utifrån ålder och mognad mer insikt i sitt eget lärande.

De yngre eleverna upplever sig ha ett större inflytande än de äldre. Klassråd, elevråd, matråd, miljöråd och fritidsråd är några exempel på regelbundna forum som finns för att ge möjlighet att uttrycka vad man tycker, vill förändra eller utveckla och för att träna elevernas demokratiska fostran.

Genom olika tema arbeten har de äldre eleverna vid en skola fått möjlighet att vara med och påverka kommunens utveckling och politik. I samarbete med Miljökontoret har man tagit fram en sophanteringsfilm och i samverkan med X-trafik genomfört ett cykelprojekt. Eleverna har känt att deras åsikter och synpunkter tagits på allvar och resulterat i konkreta resultat

Aktivt arbeta för att icke-diskrimineringsprincipen såsom den är formulerad i FN:s barnkonvention och i diskrimineringslagen genomsyrar hela kommunens politik och verksamhet.

Arbetet för att icke-diskrimineringsprincipen som den är formulerad i barnkonventionen ska genomsyra hela verksamheten går hand i hand med arbetet nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling. Värdegrundsdiskussioner, diskussioner om normer och värden utifrån människors lika värde och FN:s barnkonvention pågår hela tiden i skolans alla verksamheter. Barnkonventionen finns som en röd tråd i arbetet, kopplat både till de läromedel som väljs och till verkliga händelser som sker ute i världen. Kunskap om att barns levnadsvillkor ser olika ut i världen tas upp i alla åldersgrupper från år 1 till år 9. Olika temaarbeten och aktiviteter pågår för att ständigt hålla detta arbete levande.

Kunskapsresultat för grundskolan inklusive förskoleklass och fritidshem

Se även text under rubriken uppföljning av prioriterade områden för förvaltning och verksamhet sidan 22.

Utifrån upprättade handlingsplaner vid alla skolenheter har fritidshemmets uppdrag ytterligare tydliggjorts och verksamheten har utvecklats. Arbetsgrupper och nätverk har träffats för ett kollegialt lärande och för att sprida goda exempel. Diskussionerna och erfarenhetsutbytet har gett ökad kunskap och kompetens och en ökad förståelse för fritidshemmets betydelse för lärandet. I praktiken har det exempelvis inneburit att planeringen på fritidshemmet gjorts utifrån en *lärande* fritidshemsverksamhet. Samverkan och samplanering med skolan har också ökat och fritidshemmets personal samverkar i större utsträckning i skolans aktiviteter och gemensamma arbete. Några fritidshem har markant utvecklat sitt förebyggande och främjande arbete mot diskriminering och kränkande behandling, ett fortsatt utvecklingsarbete pågår för att alla fritidshem ska få ta del av arbetet och för att alla fritidshem ytterligare ska utveckla sitt förebyggande och främjande arbete.

Årskurs 6 har kraftigt förbättrat sina resultat i förhållande med tidigare år. Resultatet i 14 av 18 ämnen ligger över riket.

Våren 2015 gick 84 % av alla elever ut årskurs 6 med fullständiga betyg. Det är en höjning med tio procentenheter jämfört med våren 2014. Vi ser en relativt liten skillnad i betyg mellan könen och en liten skillnad mellan resultat på nationella prov och betyg.

Vid fyra skolenheter lämnar 100 % av eleverna årskurs 6 med fullständiga betyg. Resultat från de nationella proven visar att samtliga elever uppnår 100 % måluppfyllelse i ämnet matematik vid åtta skolor och vid sex skolor uppnår 100 % av eleverna måluppfyllelse i ämnena svenska och engelska.

God pedagogisk ledning, behöriga och kompetenta lärare och en flexibel organisation som kontinuerligt kan förändras utifrån behov och förutsättningar är identifierade framgångsfaktorer för de förbättrade resultaten. Andra framgångsfaktorer är höga förväntningar på eleverna och tydlighet och struktur i planering och genomförande av lektioner. Genom reflekterande arbetssätt, tät återkoppling till eleverna och kamratbedömning ökar eleverna sin förmåga att utveckla sitt eget lärande. Samsyn, samrättning och sambedömning har utvecklat lärarnas kompetens och bidragit till de förbättrade resultaten.

Andel elever som lämnade årskurs 9 med fullständiga betyg har från fjolåret totalt ökat från 71 % till 74 % men ligger fortfarande under rikets värde på 75 %. 83 % av eleverna är behöriga till något nationellt program. Det genomsnittliga meritvärdet har ökat från 203,3 till 213,5, den främsta orsaken till det förbättrade meritvärdet är att fler elever får ett högre betyg vilket ger en högre total poängsumma. När vi jämför resultat över tid för samma elevgrupp ser vi att eleverna i årskurs 9 våren 2015 förbättrade sina resultat på ämnesprovet i svenska jämfört med våren 2012 då de gick i årskurs 6 från 86 % till 92 % och i ämnet engelska från 86 % till 96 %. I ämnet

matematik ser vi ingen progression under högstadietiden och värdet ligger oförändrat på 78 %.

Vi ser en markant skillnad mellan flickor och pojkars resultat, flickor har förbättrat sina resultat väsentligt jämfört med 2014 och ligger över rikets resultat för flickor 2015. Pojkar har sänkt sina resultat väsentligt och ligger under rikets resultat för pojkar. Flickor når också högre betygsnivåer och har en mer positiv attityd och inställning till utbildning och lärande. Fler strategier måste tas fram för att utmana och stimulera elevgrupperna så att skillnaderna mellan flickors och pojkars studieresultat minskar. Strategier måste även tas fram för att identifiera utvecklingsområden inom olika ämnesområden. Här pågår diskussioner om hur detta bäst kan ske.

Kunskapsresultaten varierar inom och mellan våra grundskolor. För förbättrade resultat måste ett fortsatt utvecklat systematiskt kvalitetsarbete med tät och regelbunden uppföljning och ett utvecklat analysarbete ske utifrån elevernas resultat. Undervisningen måste än mer planeras och genomföras utifrån kunskapskraven och förmågorna, därtill höga förväntningar på eleverna. Skolornas organisation, rutiner, lärmiljöer och arbetsron i klassrummet behöver ytterligare diskuteras och utvecklas. Skolor med höga resultat lyfter detta som viktiga framgångsfaktorer för hög måluppfyllelse.

Resultat från elevenkäterna år 5 och år 8 våren 2015 visar att ett fortsatt arbete måste ske för ökad upplevelse av arbetsro på lektionerna. Mycket dialog med eleverna om vad arbetsro är och innebär, gemensamma överenskommelser och tydliga åtgärdsstrappor vid eventuell överträdelse utifrån överenskommelserna är identifierade framgångsfaktorer i detta arbete.

Matematik är det ämne där vi över tid ser minst progression mellan årskurs 6 och 9 och där våra resultat generellt är fortsatt låga. Förutom pågående insatser, som exempelvis matematiklyftet, har kartläggning av tidigare arbete och resultat samt intervjuer genomförts av lektor i matematik. En sammanfattning och analys har gjorts kopplat mot forskning och evidens vilket resulterat i pågående diskussioner om vad vi ytterligare behöver utveckla och eventuellt förändra för förbättrade resultat.

Skillnad mellan ämnesprov och betyg har minskat något men är fortfarande hög vid några enheter. Fortsatt arbete med att utveckla formativ bedömning, ämnesövergripande samarbete, kollegialt lärande, sambedömning samt fortsatta diskussioner utifrån forskning och evidens måste fortgå för att minska denna skillnad.

En fortsatt stor utmaning för grundskolan är att rekrytera och behålla behöriga lärare i alla ämnen. Täta lärarbyten, bristande kontinuitet och obehörig personal påverkar skolornas resultat i negativa riktning

Kunskapsresultat för grundsärskolan

Under 2015 studerade 53 elever i grundsärskolan

Elever i årskurs 1-6 har sin skolgång vid Västra skolan och elever i årskurs 7-9 sin undervisning på Östra skolan.

Tre elever lämnade årskurs 6 våren 2015. Målen uppnåddes i alla ämnen förutom i ämnet matematik där en av de tre eleverna ej nådde målen.

Fem elever lämnade årskurs 9 våren 2015. Samtliga elever uppnådde behörighet till gymnasiesärskolan.

Den språkliga förmågan är avgörande för hur eleverna ska lyckas i samtliga ämnen. Focus har därför varit att tidigt stärka elevernas fonologiska medvetenhet, begreppsförståelse och förmåga att tolka och förstå en text. I samtliga ämnen är det tydligt att elever som har goda kommunikativa förmågor, ett stort ordförråd och en tydlig begreppsuppfattning också når längre i sin kunskapsutveckling. Inom grundsärskolan och träningskolan är språk och kommunikation också viktigt för ökad självkänsla, ett ökat självförtroende och för ökade förutsättningar till ett självständigt vuxenliv.

Elevernas *språkliga förmåga* har utvecklats och fler elever deltar i diskussioner och muntlig framställning. De yngre eleverna i årskurs 1-3 är i början av sin läsinläring, behärskar språkljud och kan läsa ihop. I årskurs 4-6 är flera läsare och de läser dagligen korta texter för varandra eller för en vuxen.

Olika modeller och arbetssätt har utvecklat elevernas läsning i årskurs 7-9 där bland annat *en och en med lärare* samt *lästimme hemma* gett goda resultat.

Genom medverkande i skapande skola samt ett ökat utnyttjande och arbete med skolbiblioteket har språket utvecklats ytterligare. Lärare i grundskolan och i grundsärskolan undervisar på Östra skolan inom båda skolformerna vilket ökar elevernas möjlighet att få behöriga lärare i alla ämnen.

Inom träningskolan har elevernas språkliga förståelse utvecklats med hjälp av bilder och teckenspråk. Några elever kan kommunicera med både talat språk och teckenspråk. Många bra kompensatoriska hjälpmedel som ökar elevernas självständighet används.

All verksamhet planeras så att samtliga elever, oavsett funktionshinder, ges möjlighet att delta utifrån sina förutsättningar. I undervisningen utgår pedagogerna från att alla elever ska få det stöd och den stimulans de behöver inom klassens ram. Eleverna deltar och medverkar tillsammans med grundskolans elever i gemensamma samlingar och aktiviteter som sker vid skolenheten.

För att ytterligare utmana elevernas lärande deltar elever 7-9 Östra skolan utifrån ämnen, möjligheter och intresse i grundskolans undervisning. De är också representanter och ingår också i skolans samtliga ”råd”.

Ett ständigt värdegrundsarbete pågår för ökad trygghet och för nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling.

100 % av elever i årskurs 8 Östra skolan känner sig enligt elevenkäten för årskurs 8 trygga i skolan, 100 % tycker det är en positiv stämning på skolan och ingen elev upplever sig retad, utstött eller på annat sätt illa behandlad av andra elever.

Att uppmuntra och motivera eleverna till att våga pröva nya saker och lyckas i skolarbetet är viktigt. Eleverna deltar i planering av den egna och till viss del gruppens undervisning. Elevernas intresse och förmågor tas tillvara för ökad känsla av delaktighet och förståelse av sammanhang. En bred flora av undervisningsformer har utvecklats för en mer varierad undervisning. Framst för de äldre eleverna kopplas undervisningen mer mot hur eleverna kan använda sina kunskaper i verkligheten och i vuxenlivet. En stark framgångsfaktor för lärandet

Arbete att mer förstå *matematiska begrepp*, tidsuppfattnings och pengars värde har varit ett utvecklingsområde för årskurs 1-6 under året. För att förstå det abstrakta är konkret material ett måste i undervisningen. Nya läromedel som exempelvis en app i mobilen eller en Ipad kan visualisera så att eleverna kan se hur tiden går. Andra digitala hjälpmedel introduceras så tidigt som möjligt i undervisningen. Fortbildning samt inköp av adekvat och kompensatorisk digital utrustning måste ske för att ytterligare fånga elevers intresse och stimulera till att vilja lära mer.

Ett fortsatt systematisk kvalitetsarbete måste ske i grundsärskolan precis som i grundskolan. Se text grundskolan.

En fortsatt stor utmaning är att kunna rekrytera behörig lärare till grundsärskolan.

Prioriterade utvecklingsområden för grund- och grundsärskolan verksamhetsåret 2016

- Systematiskt kvalitetsarbete
- Matematik
- Tidiga insatser

3.3 Bromangymnasiet

Gymnasieskola

Uppföljning av prioriterade områden för förvaltningen och verksamheten

Sedan 2010 har vi arbetat med att utveckla det *entreprenöriella lärandet* och förhållningssättet hos elever och personal. Det innefattar att utveckla bland annat *inkludering, språket, internationalisering, mentorskap, IKT-pedagogik (Information Kommunikation Teknik)*, elevinflytande samt samverkan med arbetslivet. På Bromangymnasiet har vi under 2015 arbetat med *kollegialt lärande*, utvecklat *pedagogisk planering*, matematiklyftet, fokuserat på elevnärväro samt IKT-pedagogik (Information Kommunikation Teknik). Vi har haft ett antal förstelärare som arbetat inom dessa områden. Cirka 100 elever har gjort utlandspraktik under två till fyra veckor och cirka 20 lärare har jobbskuggat kollegor utomlands. Vi har arbetat i ett internationellt projekt, SHAPE, som innebär att man ser hur barn och ungdomars sportdeltagande har en positiv effekt på deras skolresultat. Elever har varit på språkutbyten i Europa och byggprogrammet har haft ett utbyte inom yrkesutbildning och kultur med en skola i Durban, Sydafrika.

Vi har sammanfattat och avslutat 3-årigt projekt inom entreprenöriellt lärande i ett IFOUS-projekt. Vi har även avslutat ett Comenius Regio-projekt inom entreprenöriellt lärande med fokus på mentorskap, IKT-pedagogik (Information Kommunikation Teknik), samverkan med arbetslivet och elevinflytande. I detta projekt har vi samarbetat med tre skolor i England under två år.

Resultatet av detta utvecklingsarbete är att betygsresultatet under de senaste fem åren har ökat med 0,5 enheter samt att 2015 var det betydligt större andel elever som erhöll examen. Vi ser idag en tydlig utveckling där så väl elever som lärare jobbar utifrån en tydlig planering där elever är med och påverkar lektionernas upplägg. Detta ger eleverna ökade förutsättningar för inflytande över sin utbildning.

Resultatet i samtliga kurser inom matematik 1, 2 och 3 har ökat under 2015. Vi kopplar detta till att samtliga matematiklärare på Bromangymnasiet deltar i matematiklyftet. Medelbetyget i matematik 1a (yrkesprogram) har ökat från 8,9 genomsnittligt betygspoäng 2014 till 11,1 våren 2015, vilket gör en ökning med 25 procent. Det är helt fantastiskt. Detta i sin tur gör att flera elever får så mycket större förutsättningar att erhålla examen.

Tydliga rutiner och tidiga uppföljningar av närvaro och studieresultat med stöd från elevsamordnare har lett till att fler når gymnasieexamen.

Att använda sig av verktygen inom IKT (Information Kommunikation Teknik) har lett till att elever har tillgång till undervisningsmaterial, möjlighet till feedback och struktur i lärandet. Detta skapar förutsättningar till att elever kan ta ett ökat ansvar för sitt eget lärande.

Den internationella utblicken som eleverna har fått leder till ökad självkänsla och självinsikt samt för några elever har det inneburit att de klarat av högre betyg i språk.

Kvalitativa åtaganden 2015

Underlätta inträde i arbetslivet

I SCB:s statistik ser vi att elever från våra yrkesprogram har, i högre utsträckning än riket, nått gymnasieexamen. Totalt på skolan har vi ökat andelen som tar examen med 6 procentenheter. Riket har ökat med 0,5 procentenheter. Många elever från yrkesprogrammen har i mycket stor utsträckning anställning inom vald bransch inom ett år efter examen. En stor andel arbetar inom Hudiksvalls kommun.

Höja utbildningsnivån i kommunen

Andelen elever från yrkesprogram med högskolebehörighet har ökat från 31,4% till 35 % (riket ligger på 32,1%). Det innebär i antal 53 elever år 2014 och 57 elever år 2015. Andelen elever från studieförberedande program med högskolebehörighet har ökat från 92,4% till 94,8% (riket ligger på 91,3%). Det innebär i antal 170 elever år 2014 och 183 elever år 2015.

Uppmuntra till entreprenörskap, "jag kan, jag vill, jag vågar"

Se tidigare text i bokslut. Gymnasiet erbjuder UF (ungt företagande) inom sju program samt som valbar kurs inom individuella valet.

Aktivt arbeta med hälso- och livsstilsfrågor

Elevhälsan träffar alla elever i åk 1 för ett kartläggningssamtal.

Skolan har under våren drabbats av skadegörelse, stölder och droganvändning. Under hösten avdelades en polis för att på deltid arbeta förebyggande mot stölder, skadegörelse och droganvändning på gymnasieskolan. Han kommer att finnas tillgänglig under vissa dagar i veckan. Vi ser positiva effekter av detta med effektivare arbete mellan skolläring och polis, snabbare uppföljning, bättre dialog mellan elev

och polis. Det har även skapat en ökad trygghet hos personal och elever (händelserna i Trollhättan i åtanke).

Brist på kuratorsresurs har påverkat stödet för eleverna negativt i fråga om förebyggande arbete och akuta händelser.

Skolan har fortsatt mycket hög andel behöriga idrottslärare, vilka levererar högkvalitativ undervisning i hälso- och livsstilsfrågor. Under året har vi deltagit i SHAPE, ett internationellt projekt som syftar till att sportaktiviteter har en positiv inverkan på barn och ungdomars studieresultat.

Frånvarostatistiken ligger kvar på relativt hög nivå, 13 %.

Nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling

Resultaten i elevenkäten visar fortsatt på mycket goda resultat, där 98 % av eleverna känner sig trygga på skolan. Under år 2015 anmäldes nio fall av kränkningar i systemet LISA.

Aktivt arbeta för att barn och ungas inflytande ska öka och genomsyra hela kommunens politik och verksamhet

Struktur för att möjliggöra en demokratisk process finns med klassråd, programråd, programforum, samverkan, elevråd och matråd. Eleverna uttrycker via elevenkät att det ibland brister i återkoppling. Eleverna uttrycker även att de inte i tillräckligt stor utsträckning känner till kunskapskraven. Enkäten visar också att mentorssamtalen behöver utvecklas.

Aktivt arbeta för att icke-diskrimineringsprincipen såsom den är formulerad i FN:s barnkonvention och i diskrimineringslagen genomsyrar hela kommunens politik och verksamhet

Vi arbetar aktivt med värdegrundsfrågor genom vårt ”pussel”. Flytten av gymnasiesärskolan till Bromangymnasiet har bidragit till att vi kommit ett steg längre i arbetet med inkludering av utvecklingsstörda ungdomar.

Analys

Fler elever karar examen när de går ut från Bromangymnasiet jämfört med tidigare år och jämfört med riket. Det är särskilt resultaten på yrkesprogrammen som höjts avsevärt men även resultatet på studieförberedande programmen har ökat. Fler elever blir också behöriga att studera på högskolan när de går ut från Bromangymnasiet.

Vi har arbetat framgångsrikt med det entreprenöriella lärandet, vilket handlar om att utveckla det egna ledarskapet, både för lärare och elever. För lärare är det ledarskapet i klassrummet och för elever är det ledarskapet över sig själv och sina studier. Det entreprenöriella lärandet fokuserar på elevers engagemang, att man tar ansvar för sin egen framtid och känner engagemang för det egna lärandet.

Under året har det pågått ett arbete med att utveckla de pedagogiska planeringarna som tydliggör kunskapskraven för eleverna.

Elevsamordnare och specialmentorer har arbetat för att elever med stigande frånvaro fångas upp tidigare. Vi har erfårit att frånvaron står i direkt relation till lägre betygsresultat.

Det formativa arbetssättet med bättre återkoppling av elevernas resultat är en framgångsfaktor.

Utveckling av mentorssamtal och ämnessamtal bidrar till att underlätta elevernas utveckling till bättre resultat.

Prioriterade utvecklingsområden för gymnasieskolan verksamhetsåret 2016

Vi kommer att fortsätta att arbeta för att höja våra elevers resultat och vidareutveckla verksamheten genom att

- Arbeta med ett entreprenöriellt förhållningssätt
- Arbeta vidare med internationalisering
- Vidareutveckla IKT-pedagogiken
- Utveckla APL(arbetsplatsförlagt lärande)
- Arbeta med kollegialt lärande
- Ytterligare utveckla våra pedagogiska planeringar som tydliggör mål och kriterier för våra elever
- Fortsätta att utveckla det formativa arbetssättet
- Arbeta vidare med matematiklyftet för tredje året
- Starta läslyftet för samtliga svenskalärare
- Fortsätta att samverka lärande-arbetsliv
- Snabbt följa upp elevfrånvaron
- Ytterligare förfina mentorskapet
- Utveckla Idrott och Hälsa

Gymnasiesärskola

Under hösten 2015 var det 45 (42 elever 2014, 47 elever 2013 och 54 elever 2012) elever i Hudiksvalls gymnasiesärskola. 36 elever på de nationella programmen samt 9 på det individuella programmet. Under läsåret har flera elever valt att avsluta sina studier i andra kommuner och fortsätta sin utbildning vid Bromangymnasiet.

Läsåret 15/16 är sista året med elever inom gamla läroplanen. Det skapar fortfarande mycket extra arbete för lärarna som jobbar utifrån flera läroplaner inom samma undervisningsgrupp.

Flera lärare har färdigställt sin utbildning för behörighet inom gymnasiesärskolan och arbetet fortsätter för att säkerställa alla ämnen. Entreprenöriellt lärande och då särskilt inom ramen för det pågående deltagandet i IFOUS-forskningsprojekt som avslutades i september 2015. Detta stärkte och höjde nivån av medvetenhet hos personalen vad gäller arbete med entreprenöriellt lärande.

Avvecklingen av elevboendet i Forsa har påbörjats, men mycket arbete kvarstår. Framst genom det stöd som behövs av andra organisationer inom och utanför kommunen.

Ombyggnationer och flytt

Flytten av verksamheten för de nationella programmen flöt på bra och stora merparten av personalen och eleverna är nöjda med detta. Ett samlat gymnasium ökar möjligheterna för inkludering men också för ett bättre samnyttjande av resurser. Individuella programmets nya lokaler är färdiga och i höstas började eleverna i åk1 där. Övriga elever är där i större utsträckning förutom de med särskilda behov. Då vi fortfarande har mycket verksamhet utanför huvudbyggnaden kräver det mycket resurser från verksamheten med transporter och organisation. Arbetet med utemiljön påbörjades under hösten och kommer färdigställas under våren 16.

Elevernas resultat inom gymnasiesärskolan

8 elever tog studenten vid gymnasiesärskolans individuella och nationella program våren 2014. Fyra med fullständigt betyg och två med samlat betygsdokument. Två elever avslutade individuellt program med studieintyg.

Överlag har både det individuella programmet och de nationella programmen en mycket hög måluppfyllelse. Detta kommer till stor del av den höga graden av individualisering av utvecklingsplaner och undervisning samt fritidsverksamhet. Detta länkas samman med projektet mellan Bromangymnasiet och HRC som pågått under två år. Verksamheten har gett mycket gott resultat för eleven, föräldrar, skolans verksamhet och daglig verksamhet. Projektet kommer bli ett permanentande av tjänsten som *Stödpedagog* 2016.

Utanför examensmålen är vårt största mål *Dag 1 är 5*. Alltså en så bra grund som möjligt för livet efter skolan, utifrån varje individs förutsättningar.

5 elever från de nationella programmen har under 2015 genomfört utlandspraktik i England med mycket gott resultat.

Väldigt mycket resurs inom skolan läggs på att jobba med och kring eleverna på särskolan inom områden som inte är direkt kopplat till undervisningen. Situationer som indirekt påverkar undervisningen och därmed elevernas resultat, men det ligger egentligen inte inom skolans ansvar eller kompetensområde. Ett viktigt område är därför att få bättre klarhet och tydlighet vem som ansvarar för vad och vilka kanaler som gäller för olika ärenden. Detta kan ge personalen bättre stöd för deras arbete, eleverna bättre stöd i deras situation och därmed bättre förutsättning att nå bättre resultat.

Prioriterade utvecklingsområden för gymnasiesärskolan verksamhetsåret 2016

Mycket arbete kommer att läggas ner inom följande områden:

1. Organisationen av individuella programmet utifrån lokaler och verksamheter, samt fortsatt arbete med sammanslagning av verksamheterna. Kartlägga framtida lokalbehov.
2. Samarbetet och utbytet mellan de olika enheterna på gymnasiesärskolan kommer att fördjupas ytterligare.
3. Att utvärdera dagens organisation på nationella programmen för framtida elevunderlag. Att fortsätta erbjuda den höga kvalitet vi har idag oavsett elevunderlaget.
4. Arbeta med avveckling av elevboendet.
5. Förbättra arbetet och stödet kring elevarbetet i och utanför klassrummet. Riv, elevsamordnare, stödpedagoger och externa kontakter. Målsättningen är att eleverna ska ha bättre förutsättning att nå sina mål.
6. Språk och kommunikation är ett viktigt område för särskolans verksamhet. I vår verksamhet kan språket byggas av många olika tekniker som tal, skrift, tecken, bilder med mera.
7. Inkludering är ett ständigt pågående arbete i verksamheten och det flyter ihop med gymnasieskolans mål att öka inkluderingen då ingen av verksamheterna ensamt kan ha ansvaret för detta.

3.4 Vägledning- och utbildningsverksamheten vid Cul

Vuxenutbildning

Uppföljning av prioriterade områden för förvaltningen och verksamheten

Vuxenutbildningen har inte kommit i gång med implementering av ett entreprenöriellt förhållningssätt, utbildning av personal är på gång.

Utbildningen arbetar utifrån ett språkutvecklande förhållningssätt i alla ämnen, en förutsättning för verksamheten då vuxenutbildningen har en stor andel flerspråkiga elever.

Vi har anställt en specialpedagog för att alla elever ska erbjudas en utbildning anpassad utifrån individens förutsättningar.

Samarbete lärare/SYV/administration och arbetslag

Under 2015 har detta utvecklats genom att det har bildats tre arbetslag som träffas en gång i veckan. Arbetslagsledarna-tre stycken-träffar ledningen varje tisdag. Representant från SYV (studie och yrkesvägledare) är med. Samverkan med SYV har utvecklats genom att SYV representant är med vid planeringen av verksamheten, samt vid bildande av gemensam vision och verksamhetside. Hela väglednings- och utbildningsverksamheten vid Cul (inklusive café och verksamhetsservice) träffas på arbetsplatsträffar en gång i månaden, där man genom att använda FAS-verktyget ”Arbetsliv” utarbetar en plan för hur samarbetet och förhållningssättet på arbetsplatsen ska se ut i framtiden.

Få ett schema som fungerar för alla över en längre tid än en termin. Arbete pågår med att utveckla en helårsverksamhet med perioder Schemaläggning i samverkan med Bromangymnasiet, när det gäller individuella val och fördjupningskurser, inom vård pågår.

Antagningsrutiner, samtliga skolformer inom vuxenutbildningen. Information, extern och intern med målet: rättssäker och effektiv antagning. Aktuell och lättillgänglig information

En arbetsgrupp arbetar med att förtydliga alla rutiner i verksamheten.

Lyfta det pedagogiska/didaktiska samtalet, skapa en gemensam grund för bedömning

Matematiklyftet har pågått under hösten med tre deltagare från verksamheten. Rektor har medverkat vid ett utbildningstillfälle på Arlanda. En av lärarna ingår i en referensgrupp för utveckling av Nationella prov vid Umeå universitet. Sfi har arbetat med Skolverkets Webbase kurs i bedömning och betygssättning. Verksamheten har sökt och fått beviljat förstelärraresurs för fortsatt utveckling av uppdraget.

Kvalitetsgrupp för systematiskt kvalitetsarbete

Gruppen arbetade under en kort tid under 2015 och tog fram riktlinjer som bland annat ligger till grund för den handlingsplan för kontinuerligt systematiskt kvalitetsarbete som togs fram under hösten. I det kontinuerliga systematiska arbetet ingår all personal fortsättningsvis och därför kommer det inte att vara en särskild grupp som arbetar med detta.

Kvalitativa åtaganden 2015

Underlätta inträde i arbetslivet

Vuxenutbildningen har erbjudit behörighetsgivande kurser för högre studier, yrkeskurser samt högskolekurser genom Lärcentrum.

Höja utbildningsnivån i kommunen

Genom deltagande i våra kurser. Utbildningen genomför vägledningssamtal med alla studerande.

Uppmuntra till entreprenörskap, "jag kan, jag vill, jag vågar"

Personalen ska utbildas i entreprenöriellt förhållningssätt.

Aktivt arbeta med hälso- och livsstilsfrågor

Verksamheten har inte arbetat aktivt med denna fråga.

Nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling

Verksamheten har tagit fram en ny plan för lika värde/likabehandlingsplan.

Aktivt arbeta för att barn och ungas inflytande ska öka och genomsyra hela kommunens politik och verksamhet

Verksamheten har haft vuxenutbildningsråd för ökad delaktighet. Rektor har deltagit i aktiviteter i kommunen för ökad delaktighet och för upprättande av handlingsplan för kommunen.

Aktivt arbeta för att icke-diskrimineringsprincipen såsom den är formulerad i FN:s barnkonvention och i diskrimineringslagen genomsyrar hela kommunens politik och verksamhet

En plan för lika värde/likabehandlingsplan har framtagits. Planen förankras hos eleverna vid kursstart. De sju diskrimineringsgrunderna finns med vid planering av verksamheten för att motverka att våra elever ska utsättas för diskriminering.

Analys

Tabellen visar resultat för gymnasievux:

1. Totalt antal antagna till kurser - motsvarar ca 500 årsstudieplatser (beräknat på att man läser 800 p på ett år).
2. Elever som aldrig kom till uppropet eller tackade nej till platsen.
3. Antal studieavbrott beräknat på antal som började - antal som aldrig kom.
4. Antal som genomförde någon kurs
- 5 - 10. Antal betyg fördelat från A-F beräknat på antal som genomförde kursen (total - började aldrig - avbrott = 1358)
11. Antal elever som ej fått betyg

Första raden är antal i siffror.

Andra raden är procentuellt av det totala antalet, antingen totalt antal antagna till kurser eller utifrån genomförd kurs. Siffror i parentes är från 2014.

1, Totalt antal antagen till kurser	2, Började aldrig	3. Avbrott	4. Genomförd kurs	5. A	6. B	7. C	8. D	9. E	10. F	11. Ej betyg
1827 (2274)	274 (585)	290 (299)	1263 (1390)	70 (67)	137 (125)	248 (247)	253 (258)	343 (453)	96 (74)	116 (166)
%	15 (23)	16 (13)	69 (61)	5 (5)	11 (9)	20 (18)	20 (19)	27 (33)	8 (5)	9 (12)

Av elever som antogs till kurser var det 15 % som inte påbörjade sin utbildning under 2015. Orsaken är att de har fått arbete eller att de ändrat sig och valt bort studier.

Elever som gjort avbrott i studierna uppgick till 16 % av de som antogs till kurser. En ökning med tre procentenheter jämfört med år 2014. Orsaker till detta är arbete, barnledighet, andra studier och schemakrockar.

Under 2015 var möjligheten till statsbidrag mer begränsad än år 2014, vilket är orsaken till att färre kurser kunde erbjudas och genomföras.

Drygt en fjärdedel av eleverna uppnår betyget E. Vi behöver utmana eleverna mer för att de ska nå högre betyg. Glädjande är att både andelen elever med betyget B och C har ökat med 2 procentenheter och att andelen elever som inte fått något betyg minskat med 3 procentenheter.

SFI 2015

Totalt antal antagn till kurser	Började aldrig	Avbrott	Genomförd kurs	A-kurs	B-kurs	C-kurs	D-kurs			Ej betyg
222	-	39	105	18	50	31	6			116
	-	17 %	105	8 %	23 %	14 %	3 %			52 %

Hög andel elever (52 %) har inte fått betyg. Orsak till detta är att eleverna inte blev klar med sina kurser och läser vidare under 2016.

Medelantal undervisningstimmar 2015: 316 h

Största andelen avbrott står under ”okänd orsak”. Det är elever som bara ”försvinner” från vår verksamhet och som vi inte når trots kontaktförsök.

Prioriterade utvecklingsområden för vuxenutbildningen verksamhetsåret 2016

- Implementera plan för kontinuerligt systematiskt kvalitetsarbete (årshjul).
- Arbeta klart på APT med FAS-arbetsliv (Förnyelse, Arbetsliv, Samverkan) som ett led i arbetsmiljö förbättrande åtgärder.
- Skapa (utifrån gemensamt utarbetat material) och implementera väglednings- och utbildningsverksamheten vid Cul:s vision och pedagogisk verksamhetside som bygger på vuxenutbildningens styrdokument samt kommunens och lärandeförvaltningens vision.

- IKT-samarbete med externa förstelärare- utveckla arbetet med pedagogisk planering som verktyg i arbetet med betyg och bedömning samt hur GAFE(Google Apps For Education) kan stödja det arbetet.
- Fortsatt arbete med att utveckla pedagogik/didaktik genom ämnesgrupper och ämnesövergripande grupper.
- Fortsätta matematiklyftet.
- Följa upp DUA handlingsplan för kommunen.

Yrkeshögskola, pedagogisk inriktning

I januari 2015 meddelade Yrkeshögskolemyndigheten att Cul får genomföra ytterligare två omgångar av den ettåriga integrationspedagogutbildningen, liksom av den tvååriga utbildningen till behandlingspedagog. Båda dessa startade i augusti. Söktrycket är högt, 273 till integrations- och 160 till behandlingspedagog.

Under våren avslutade integrationspedagogutbildningen sin andra omgång. Alla hade arbete vid kursslutet, främst inom HVB-hem för ensamkommande, men även kommunala flyktingmottagningar, skolor, landstingsverksamhet och privata aktörer fanns bland arbetsgivarna.

Behandlingspedagogerna som startade 2013 avslutade sin tvååriga utbildning och alla hade arbete över sommaren, de flesta fortsatte under hösten. Två gick vidare till studier. Under de senaste åren har arbetsfältet breddats, utanför det traditionella beroendeområdet. Skolor, LSS-boenden och boende för ensamkommande flyktingungdomar är exempel på nya arbetsplatser. Antalet studerande på årsbasis i de två utbildningarna var 69 personer.

Lärcentrum

Lärcentrum är en mötesplats för studier och vägledning. Miljön stödjer lärande och kan användas utifrån individens förutsättningar och behov och är en studieplats för alla. Exempelvis finns tillgång till dator-, läs- och grupprum under kontorstid, men även under kvällar och helger. Det finns administrativ, teknisk och i övrigt stödjande personal att tillgå på Lärcentrum under kontorstid.

Lärcentrums grundfunktion är att arbeta för att underlätta kompetensutveckling (med mål att höja den generella utbildningsnivån) i kommunen och då främst kopplat till eftergymnasiala distansutbildningar.

Lärcentrums uppgift är att administrera, informera och underlätta eftergymnasiala eller behörighetsgivande utbildningar på distans. Det är också att administrera, informera om och hantera tentamina i Lärcentrums lokaler samt erbjuda tekniskt och administrativt utbildningsstöd för att underlätta distansstudier. Vidare erbjuds studiesocialt stöd i syfte att underlätta distansstudier, tillhandahållande av en kreativ och god studiemiljö, för enskilda och grupper och tillhandahållande av tekniska resurser för distansutbildning och kompetensutveckling. Det finns även en koordinator för studiegrupper och eftergymnasiala utbildningar inom specifika kunskapsområden.

Lärcentrum dokumenterar och offentliggör tillgängligt utbildningsutbud, primärt för distansutbildningar och samverkar med andra kommuner i efterfrågestyrd utbildning samt genomför beslutade åtgärder. Lärcentrum fungerar även som förmedlare av stöd till studie- och yrkesvägledning, underlättar genomförandet av examens- och uppsatsarbeten samt erbjuder rådgivning och stöd i att genomföra kvalitativa distansmöten.

För närvarande använder ca 300 studerande Lärcentrum Cul för samlingar, föreläsningar, grupparbeten och tentamen. Tentamen har skett hos Lärcentrum för studerande vid Högskolan i Gävle, Mittuniversitetet, Högskolan i Dalarna, Umeå Universitet, SLU Uppsala, Karlstads universitet, Luleå tekniska, Linnéuniversitetet, Karolinska, Malmö högskola, Stockholms universitet, samt för ett flertal anordnare av yrkesutbildningar.

I dagsläget finns högskoleutbildningar till sjuksköterska samt till socionom förlagda till Hudiksvall, båda ifrån Högskolan i Gävle. Uppvaktning sker för att få lärarutbildning utförlagd.

Det är också möjligt att läsa mot andra lärosäten som bedriver distansutbildning. Det finns över 100 program som inte kräver fysiska träffar samt över 1000 program med fysiska träffar på lärosätet. Även yrkeshögskolan erbjuder distansstudier.

Studie- och Yrkesvägledning

Genom den samlade organisationen kring studie- och yrkesvägledning ges möjligheter till samverkan över skolformsgränserna, vi hjälps åt vid arbetstoppar, sjukdom och med olika utvecklingsområden. Den samlade kunskapen som finns i organisationen är till gagn för våra medborgare barn, unga och vuxna i kommunen. Vi arbetar både med den ”röda tråden” med en studie- och yrkesvägledning som ”hänger ihop” genom hela skolgången från lägre åldrar till vuxenutbildningen samtidigt som vi arbetar mot den skolform vi är fysiskt placerade i. Vi har under hösten haft problem med att få behörig personal, vilket har inneburit att vi inte har kunnat vara så aktiva som vi önskar ut mot andra aktörer som t ex arbetsmarknad.

Exempel på utvecklingsområden under 2015

Alla vägledare, har tillsammans med lärare och skolledare från 11 skolor i kommunen, deltagit i skolverkets utbildningssatsning kvalitetsutveckling av studie- och yrkesvägledning inom grundskolan. Utbildningen avslutades under våren och har resulterat i att vi har fått en bättre kontakt med skolor som saknar vägledare på plats. Vi har också numera ett erfarenhetsutbyte med de andra kommunerna som var med i utbildningssatsningen i länet.

Studie- och yrkesvägledning i lägre åldrar har varit ett av de utvecklingsområden som vi valt att arbeta med under året. Vägledare har varit ut och informerat skolpersonal i åk 1-6 om behörigheter till högre studier, konsekvenser av anpassad studiegång vid ansökan till gymnasiet och högre studier. De har även informerat om framtidens arbetsmarknad.

Tidigare år har vägledarna informerat om vikten att fullfölja gymnasiet för främst gymnasieelever, i år har vi utvidgat informationen till två högstadieskolor. Detta

upplever vi som mycket uppskattat av eleverna och vi upplevde att vi vidgade perspektiven, motverkade fördomar och spekulationer. Eleverna förstod konsekvenserna av sina val på ett annat sätt.

Vi har varit delaktiga i att ta fram lärandeförvaltningens strategi för studie- och yrkesvägledning och entreprenöriellt lärande. Det blir ett samlat grepp över studie- och yrkesvägledningen, från förskola till vuxenutbildning, i kommunen. Den utgår från kommunens och lärandeförvaltningens mål och versamhetside och knyter ihop dessa med nationella styrdokument. Varje skolform kommer att utarbeta handlingsplaner som revideras årligen tillsammans med representant från studie- och yrkesvägledningen. Arbetet ska redovisas för lärandenämnd samt vid Leva Verka Bo mässan. En styrgrupp bestående av representanter från lärandenämnd tillsätts.

Analys

I de allmänna råden för studie- och yrkesvägledning betonar man att vägledning är hela skolans ansvar. Man beskriver uppdraget i vid och snäv bemärkelse. Vi upplever att årets arbete har lett oss ett steg på vägen mot målet, vi har skapat nya kontakter och spridit våra olika kompetenser inom de olika skolorna. Eleverna uppskattar när det kommer personal med kunskaper om yrkesliv och möjliga studievägar.

En fullföljd gymnasieutbildning är en av de viktigaste faktorerna för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden och är avgörande för att kunna söka sig vidare till eftergymnasiala studier. Det är viktigt att eleverna får rätt och adekvat information och information om vad valen de gör under gymnasietiden får för konsekvenser. Andelen elever(%) som påbörjade gymnasiestudier på respektive program och som tog examen inom tre år, såg ut som följer.

På de studieförberedande programmen (205 elever) tog 85,4% examen mot rikets 76,2% och på de yrkesförberedande programmen (151 elever) tog 79,5% examen mot rikets 70,8%. Detta är en höjning jämfört med 2014 års resultat.

Andelen elever med grundläggande behörighet till högskolan har också ökat jämfört med år 2014. På de studieförberedande programmen det ökat från 92,4% till 94,8% och på de yrkesförberedande programmen från 31,4% till 35 %.

Här har skolans gemensamma arbete med att informera, fånga upp eleverna tidigt, ge dem rätt stöd och informera vid rätt tillfälle gett resultat.

Andelen omval och avbrott inom gymnasieskolan är ett mått som vi följer för att få indikation på hur medvetet och väl underbyggt gymnasievalet är. Under 2015 var det 40 elever (19elever vt-15, 21 elever ht-15) som gjorde avbrott/slutade. Omval till annan skola var orsaken för 6 elever och 4 elever flyttade tillbaka till hemkommunen. Det är svårt att göra en analys av vad detta beror på. Det man kan se är att den största delen avhopp, 14 elever, har lämnat IM programmet. Trenden är densamma i hela landet. Här finns mycket att arbeta med.

3.5 Centrala elevhälsan

Uppföljning av förvaltningens tre prioriterade områden och egna prioriterade områden 2015

Språk

Centrala elevhälsan har kompletterat grundskoleteamet/ PRC:s (Pedagogiskt Resurs Centrum) med en logoped, 80 % mot grundskola och 20 % mot förskolan. Logoped har tillsammans med specialpedagog (med inriktning språk och kommunikation) i grundskoleteamet/ PRC inlett samarbete vilket har lett till att Centrala elevhälsan har kunnat erbjuda ett språk- och kommunikationsforum. Förskolechefer/rektorer har kunnat ansöka utifrån frågeställningar gällande språk och kommunikation.

Utbildningar inom språkutveckling, språkstörning och flerspråkighet har genomförts för både pedagoger i förskolan och grundskolan.Handledning och konsultation till pedagoger kring språket och språkliga svårigheter samt kring läs- och skrivsvårigheter.

Utvärdering av utökad kompetens i form av logoped samt språk- och kommunikationsforum har fått ett positivt resultat från pedagoger i förskola/skola samt förskolechefer, rektorer och verksamhetschefer. Logopeden har också kunna varit ett stöd ute i verksamheterna för att tolka och omsätta landstingslogopedernas utredningar. Genomslaget har lett till att den nuvarande logopeden kommer att arbeta 100 % mot grundskolan från och med 1 april 2016. En nyrekrytering av logoped/specialpedagog språk och kommunikation kommer att arbeta 100 % mot förskolan.

Inkludering

Förskoleteamet i PRC har under 2015 ingått i synnätverk tillsammans med personal från förskolan och Specialpedagogiska skolmyndigheten. Nätverket har ökat kompetensen i frågor rörande syn och betydelsen av insatser, struktur och hjälpmedel i situationer med synskadade.

Representanter från Centrala elevhälsan har även ingått i stödgrupp till utvecklingsstörda föräldrar. Det är ett samverkansprojekt mellan kommun och landsting. I projektet arbetar man med att samla och sprida kunskap om stöd till barn och föräldrar i familjer där någon förälder har utvecklingsstörning eller andra kognitiva svårigheter som påverkar föräldraförmågan.

Under 2015 har lärandeförvaltningen tecknat kommunlicens gällande inläsningstjänst. Det innebär att alla elever i alla skolformer har möjlighet att få läroböcker upplästa. För att öka inkludering och närvaro av elever med behov av särskilt stöd har alternativa verktyg såsom fokusstöd och talsyntes introducerats via Hudiksvalls skolportal för att möjliggöra en ökad måluppfyllelse, inkluderande lärmiljö och ge fler elever förutsättningar att studera vidare.

Under 2015 påbörjades projektet Mobilt skolteam. Projektet målgrupp är grund- och grundsärskolans år 1-9. Mobilt skolteam finansieras av Hudiksvalls kommuns sociala investeringsfond. Prioriterade områden i projektet är:

- elevernas skolnärvaro
- elevernas trygghet och studiero
- elevernas lärmiljö.

Under vårterminen 2015 har Mobilt skolteam arbetet med tre ärenden och under hösten 2015 har fem ärenden påbörjats. Inkomna men inte påbörjade ärenden hösten 2015 är fem ärenden om elever som inte fullgör sin skolplikt.

Utbildning

För att främja lärmiljö, samarbete och relationer i skolan har utbildning i samarbetsbaserad problemlösning utifrån Ross W Greene kunnat erbjudas från psykologteamet. Att flytta fokus från barnen som problembärare till att se på oss själva och vårt förhållningssätt till situationen. En del rektorer har låtit alla i ett arbetslag få utbildning och därmed gett möjlighet till ett förändrat arbetssätt på sina respektive skolor. Centrala elevhälsan arbetar med att förstärka kompetens för att stödja barn/ungdomar att vara kvar i sitt sammanhang i ökad utsträckning.

Entreprenöriellt lärande

Enligt Skolverkets definition av entreprenöriellt lärande är det att utveckla och stimulera elevernas förmågor, nyfikenhet och självförtroende. Dessutom ska det entreprenöriella lärande främja kompetens att fatta beslut, kommunicera och samarbeta.

Under 2015 har Centrala elevhälsan ingått i arbetsgruppen Nätsmart skola där arbetet med nätkränkning utifrån lagstiftning och barn och ungdomars alltmer ökade användning av sociala medier är i fokus. Arbetet ska bidra till ökad kunskap och struktur för att skapa och upprätthålla en lärmiljö där självförtroende och kreativitet får tillåtelse att växa utan kränkningar och trakasserier.

Egna prioriterade områden 2015:

Centrala elevhälsan har med utgångspunkt i utvärderingen 2014 genomfört följande förändringar:

- Språk - logoped har anställts
- Utökade tjänster till att vara minst en dag per vecka på skolan per befattning i elevhälsan.
- Tydliggjort uppdraget genom arbetsplan

Kvalitativa åtaganden 2015

Underlätta inträde i arbetslivet

Inom ramen för stödsamtal med barn och ungdomar tas frågor upp kring drömmar, mål, ambitioner och framtidsval. Återkoppling i samtalen om skolan, skolämnena och intressen görs till mentor, föräldrar och rektor om behov finns.

Höja utbildningsnivån i kommunen

Genom att kartlägga och identifiera elevernas förutsättningar (styrkor och utvecklingsområden) ger Centrala elevhälsans personal rekommendationer som bidrar till ökat lärande och måluppfyllelse.

Uppmuntra till entreprenörskap: Jag kan, jag vill, jag vågar

Grunden för att kunna, vilja och våga är en kombination av trygghet, hälsa, omsorg samt intellektuell och social stimulering. Centrala elevhälsans yrkesgrupper erbjuder kompetens i områden genom utbildning, handledning, konsultation och daglig samvaro med barn, unga och vuxna.

Aktivt arbete med hälso- och livsstilsfrågor

I hälso- och stödsamtal ställer Centrala elevhälsan frågor kring stress, sömn, mat, fysisk aktivitet, trivsel och kamratskap etc. Samtalens syfte är att kartlägga och eventuellt i fortsatta samtal hitta strategier för en god hälsa och livsstil.

Nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling

Ha goda kunskaper och vara uppdaterad på vart och om våra barn och ungdomar utsätts för trakasserier och kränkningar, i skolan och på fritiden (t.ex. sociala medier). Följa de upprättade policydokument och rutiner som finns i organisationen.

Aktivt arbeta för att barn och ungas inflytande ska öka och genomsyra hela kommunens politik

Genomgående för Centrala elevhälsans personal är att verka för elevers rätt att vara delaktiga i och ha inflytande över sin studiesituation och skolmiljö. Centrala elevhälsans personal är delaktiga och driver värdegrundsarbete tillsammans med övriga inom de lokala elevhälsoteamen.

Kunskapsresultat/övriga resultat

Samtals- och handledningsmetodikutbildning

Under 2015 har flertalet skolkuratorer och specialpedagoger inom Centrala elevhälsan deltagit i en utbildning i samtals- och handledningsmetodik för att öka sin kunskap och kompetens inom områdena bedömning av barns utveckling i en pedagogisk miljö samt vilka faktorer som påverkar i grupper och organisationer. Skolkuratorer och specialpedagoger har i sin tur kunnat ge fler pedagoger handledning i ärenden och därmed har centrala elevhälsan gett tidiga insatser.

Logoped

Införandet av logoped har inneburit en ökad uppdragsförståelse kring språk, språkutveckling, språkstörning och kommunikation.

Psykologteamet

Under 2015 inkom sammanlagt 85 ärenden, 29 ansökningar om utredning och 56 ansökningar om konsultation/handledning. Under 2014 inkom sammanlagt 86 ärenden, 46 ansökningar om utredning, 37 ansökningar om konsultation och 3 om samtalsstöd. Av de 29 inkomna ansökningarna om utredning handlade 10 ansökningar om frågeställning utvecklingsstörning jämfört med 2014 då 17 ansökningar hade frågeställningen utvecklingsstörning. Under 2014 avslutades 16 uppdrag med frågeställning utvecklingsstörning och ingen av de 16 genomförda utredningarna resulterade i en utvecklingsstörningsdiagnos. Minskningen kan delvis förklarats av en ökad kunskap ute på skolorna då markörerna som är specifika för diagnosen utvecklingsstörning är tydligare och ett ökat antal konsultationer på psykologforum med reflektion kring markörerna samt nya rutiner vid utredning av frågeställning utvecklingsstörning.

Två psykologer har varit heltidsanställda. Under våren är en psykolog tjänstledig och nya arbetssätt och prioriteringar kommer att göras under våren 2016 för att i möjligaste mån kunna möta behov. Psykolog är en svårrekryterad grupp.

Psykologforum

Under 2015 inkom 92 ärenden till psykologforum jämfört med 77 ärenden 2014. Både förskola och skola har återkommit med samma dilemma vid flera tillfällen och pågående processer har kunnat följas i forumet. I psykologforum presenteras en variation av litteraturtips, kartläggningmaterial, arbetsmodeller och intentioner i syfte att arbeta förebyggande och hälsofrämjande.

Utbildning till verksamheten

Under 2015 har psykologteamet hållit i utbildning i samarbetsbaserade och proaktiva lösningar (CPS), kognitiva processer och interventioner till viss personal på initiativ av både specialpedagoger och rektorer. Utbildningarna har kombinerat teori med praktisk tillämpning. Dessutom har halvdagsutbildningar hållits kring hjärnan, exekutiva färdigheter, relation och bemötande.

Systematiskt kvalitetsarbete - PMO

Hösten 2015 ökade lärandeförvaltningen ut antalet licenser gällande journalföringssystemet PMO (Profdoc Medical Office). Skolsköterskorna har redan systemet men för att säkerställa dokumentation kring elevärenden på skolan, där övriga elevhälsan är involverade, inledde vi en provperiod med att alla skolkuratorer skulle använda sig av systemet samt några intresserade rektorer och deras specialpedagoger. Vi fortsätter under våren 2016 men ett beslut behöver fattas i förvaltningen gällande digital dokumentation.

Skolsköterskor

Från och med januari 2015 utökades fem skolsköterskors arbetstid på försök med totalt 0,35 % för arbetet med vaccination av nyanlända elever i grundskolan samt till restid mellan skolor.

Centrala elevhälsan

Under 2015 har Centrala elevhälsans yrkesgrupper synliggjorts i externa digitala kontaktytor med hjälp av lärandeförvaltningens kommunikatör. Arbetsplan för Centrala elevhälsan och broschyrer för de specifika projekt och yrkesgrupper har tagits fram för förskolechefer och rektorer.

Prioriterade utvecklingsområden för centrala elevhälsan verksamhetsåret 2016

- Öka kunskapen i förvaltningen gällande NPF (Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar)
- Öka kunskap och uppdragförståelse kring språk och kommunikation i förvaltningen
- Vara delaktig och utveckla mottagningsenhet för nyanlända.
- Utveckla nya arbetsformer för att tillgodose de behov som finns ute i organisationen.
- HBTQ-frågor - certifiera Centrala elevhälsans personal i dessa frågor
- Digital dokumentation och arkivering av elevärenden.

3.6 Förvaltningsstöd

Kvalitativa åtaganden och förvaltningens tre prioriterade områden

Underlätta inträde i arbetslivet och Höja utbildningsnivån i kommunen

Enheten levererar underlag såsom sammanställning av elevenkät, barn- och föräldraenkät, nationella prov och betyg. Underlagen ger exempelvis huvudman och verksamheter information om kunskapsnivån och elevers, barns och vårdnadshavares upplevelse av delaktighet och trygghet.

Underlagen ger också verksamheterna förutsättningar att analysera sina resultat och att kunna jämföra resultat över tid.

Enheten har genomfört kompetensutveckling inom områdena skoljuridik och systematiskt kvalitetsarbete. Analyskompetens efterfrågas av verksamheterna och juridisk kompetens är nödvändig att ha för chefer i organisationen. Inom ramen för skolornas fördjupade arbete med området ”tidiga insatser, extra anpassningar och särskilt stöd” har kompetensutveckling genomförts. Lärare och rektorer har gett positiva återkopplingar efter föreläsningarna. De säger att kunskapen har ökat och fördjupats och att de har fått klarhet i svåra frågor. Förståelsen för skolans ansvar, skolans skyldigheter och barnens rättigheter har ökat.

Enheten har ansvar för att ansöka om och redovisa statsbidrag. De flesta statsbidragen ska användas till kompetensutveckling och personalförstärkning vilket ger förutsättningar för ökad kvalitet. Den stora satsningen på matematik, matematiklyftet, är nu inne på sitt tredje och sista år. Alla skolor i Hudiksvalls kommun kommer att ha deltagit i matematiklyftet när läsåret 15/16 är slut. Resultatet på de nationella proven i matematik i årskurs 6 har förbättrats med 2,4 procentenheter sedan 2014 och ligger 2015 1 procentenhet över riksgenomsnittet. Lärares ökade kompetens genom matematiklyftet kan ha bidragit till det högre resultatet.

Uppmuntra till entreprenörskap

Enheten levererar underlag som till exempel sammanställning av elevenkät och barnenkät. Flera av frågorna i enkäten är kopplade till åtagandet. Det är frågor om nyfikenhet på skolarbetet, hur lärares förväntningar på eleverna är och om eleverna känner till kunskapsmålen. De yngre barnen får svara på om de får visa vad de lärt sig i förskolan.

Lärare och förskolepersonal har under året deltagit i utbildning i entreprenöriellt lärande. Samordning av utbildningen och kontakt med utbildaren har skett via enheten vilket skapat bra förutsättningar för en god inlärningssituation.

Aktivt arbeta med hälso- och livsstilsfrågor

Enheten levererar statistik till den centrala elevhälsan om vilken typ av insats man har genomfört, hur lång tid genomförandet tog och vem som gav uppdraget. Uppgifterna finns uppdelade på yrkesgrupp och på individnivå. Statistiken ger

förutsättningar till fördjupade analyser som kan visa om den centrala elevhälsan arbetar tillräckligt hälsofrämjande och förebyggande vilket är ett av deras uppdrag.

Nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling

Enheten levererar en sammanställning av elevenkäten till verksamheterna. Flera av frågorna i enkäten är kopplade till åtagandet. Det är frågor om trygghet, sammanhållning och stämning i skolan. Enheten levererar också månadsvis statistik till verksamhetscheferna över förekomsten av trakasserier och kränkande behandling i verksamheterna som de i sin tur redovisar för lärandenämnden.

Enheten är initiativtagare till projektet ”Nätsmart skola” i syfte att stödja skolorna i arbetet med att motverka och jobba förebyggande mot trakasserier och kränkande behandling på nätet.

Aktivt arbeta för att barns och ungas inflytande ska öka och genomsyra hela kommunens politik och verksamhet

Enheten sammanställer resultaten av barn- och elevenkäten. Flera av frågorna i enkäten är kopplade till åtagandet. Det är frågor om lärarna tar hänsyn till elevernas åsikter, om eleverna får vara med och påverka innehållet i undervisningen och hur de arbetar på lektionerna. De yngre barnen får svara på om de får välja vad de vill göra i förskolan.

Aktivt arbeta för att icke-diskriminerings-principen såsom den är formulerad i FNs barnkonvention och i diskrimineringslagen genomsyrar hela kommunens politik och verksamhet.

Förvaltningen har en klagomåls- och synpunktshantering som administreras genom enheten. Handläggare redovisar resultatet till lärandenämnden två gånger om året. Huvudmannen får då kunskap om vilka klagomål som kommit in, antal uppdelat per skolform samt hur lång handläggningstiden varit. Huvudmannen har då möjlighet att ge förutsättningar för förvaltningen att genomföra åtgärder på förvaltningsövergripande nivå utifrån hanteringens sammanvägda resultat.

Enheten är initiativtagare till projektet ”Nätsmart skola” i syfte att stödja skolorna i arbetet med att motverka och jobba förebyggande mot trakasserier och kränkande behandling på nätet.

Varje förskola och skola har en ”Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling” enligt skollagen 6 kap. 8 §. Enheten har gjort en uppföljning av att verksamheterna har genomfört de åtgärder som de blev ålagda att göra av Skolinspektionen vid tillsyn 2014. Uppföljningen visar att kvaliteten på planerna har ökat och att det systematiska arbetet med att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och kränkande behandling har förbättrats.

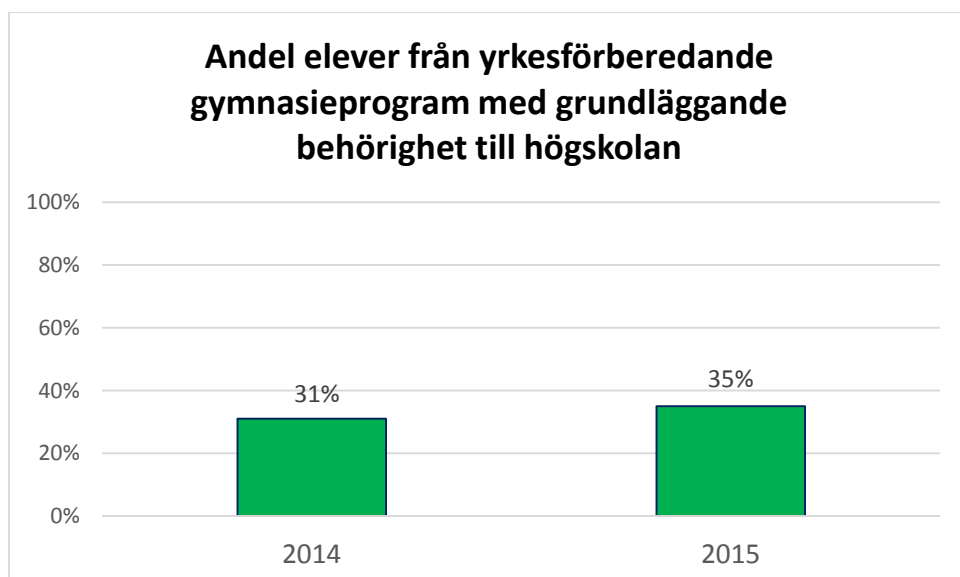
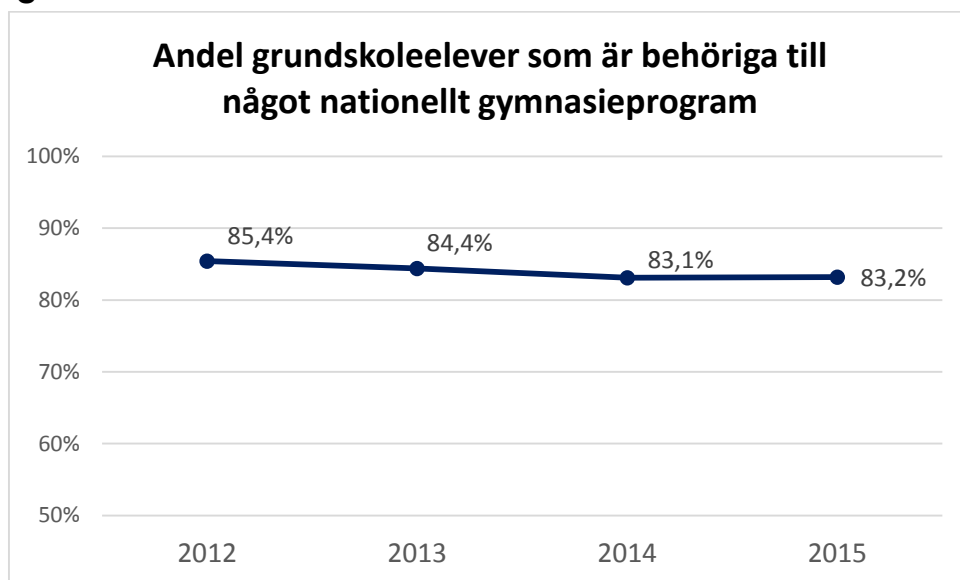
**Prioriterade utvecklingsområden för förvaltningsstöd
verksamhetsåret 2016**

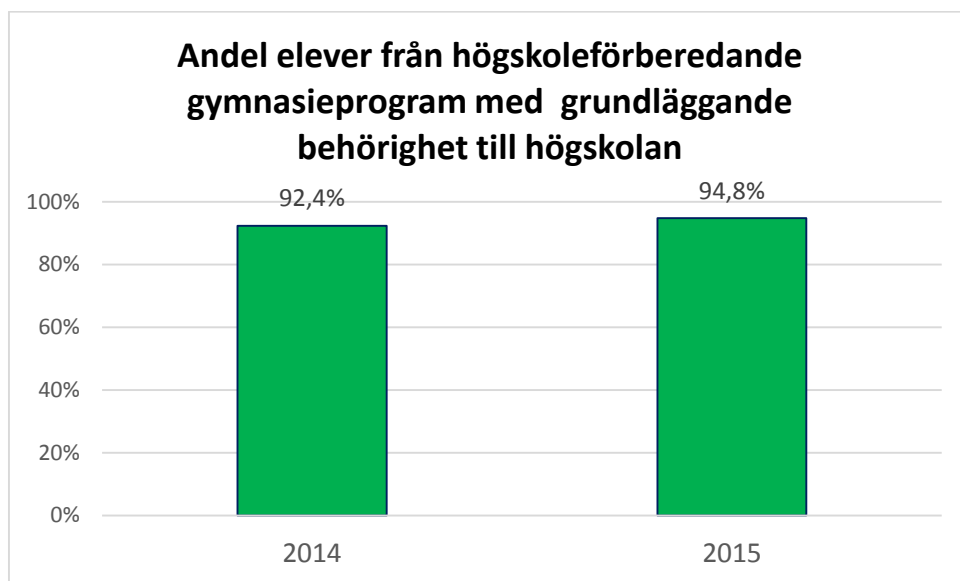
- Utforma indikatorer som mäter enhetens måluppfyllelse
- Utveckla användandet av Google som kommunikationsplattform inom enheten och ut mot verksamheterna
- Uppföljning av introduktionsprogrammet för chefer

4. Åtagande 2015

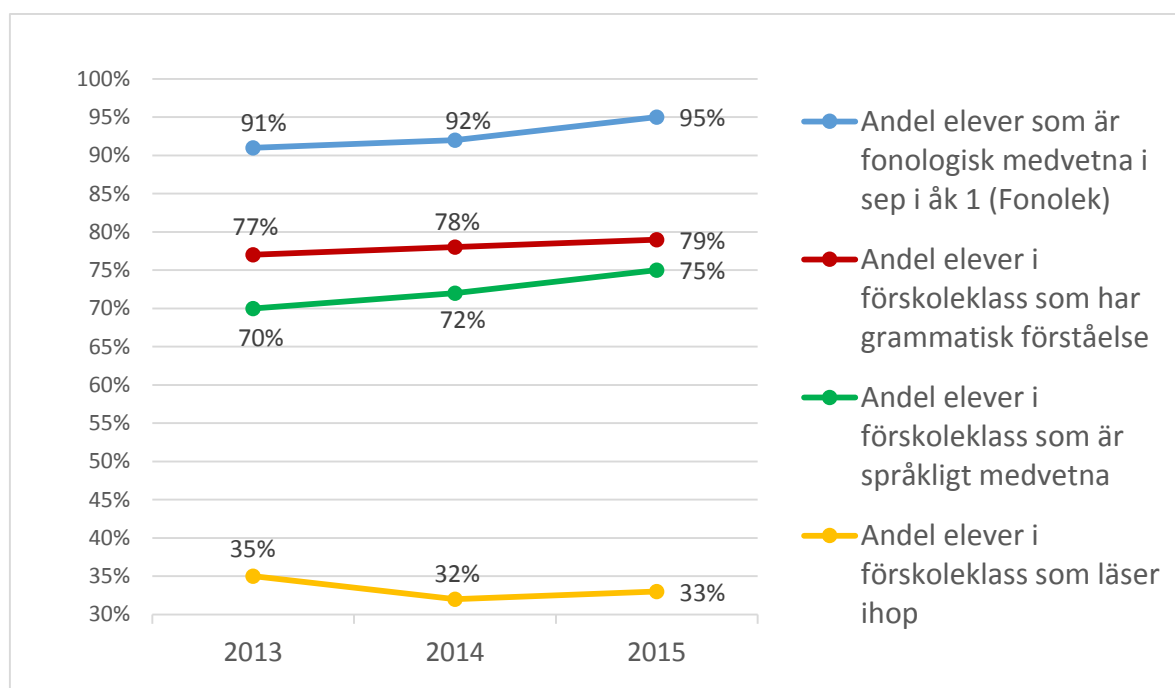
Uppfyllelse av kvalitativt åtagande Lärandenämnden

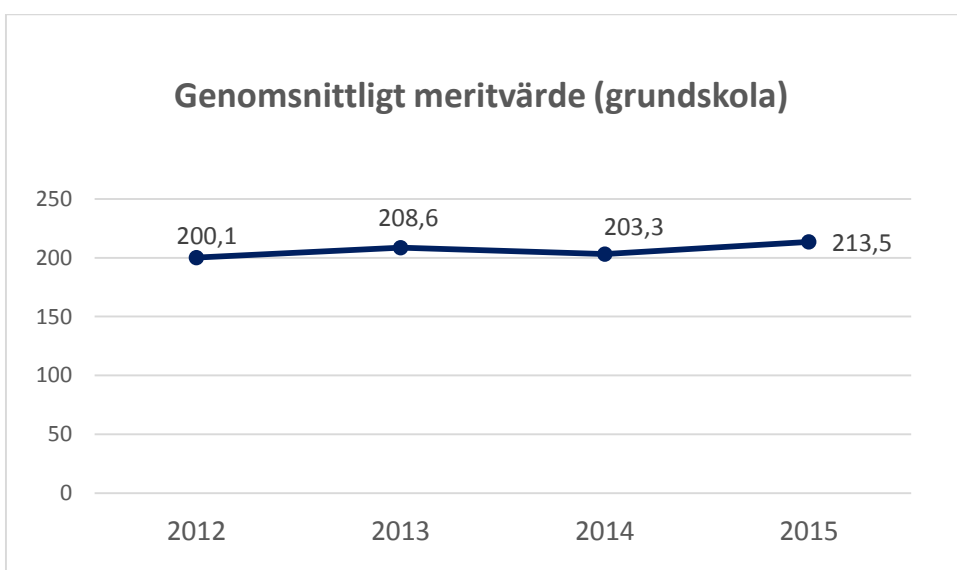
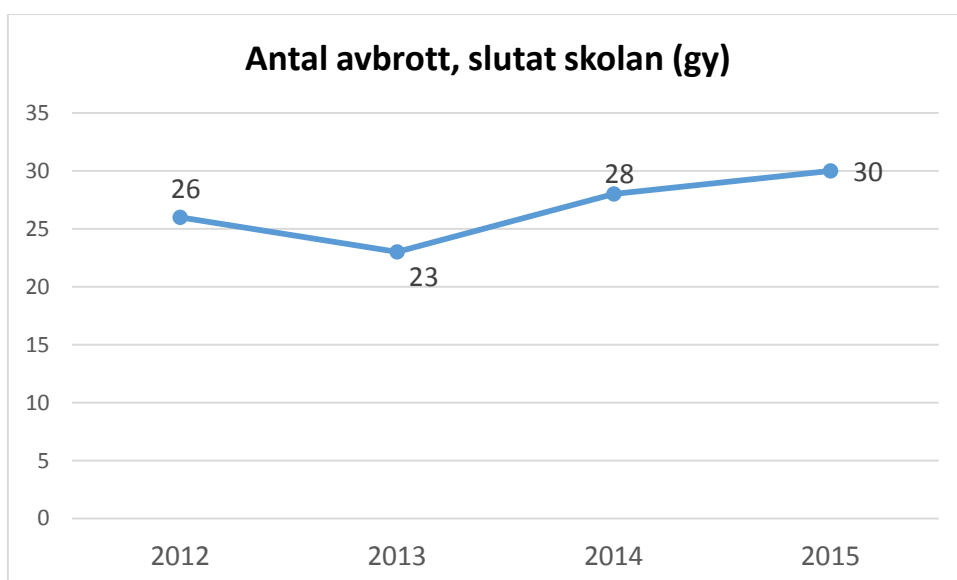
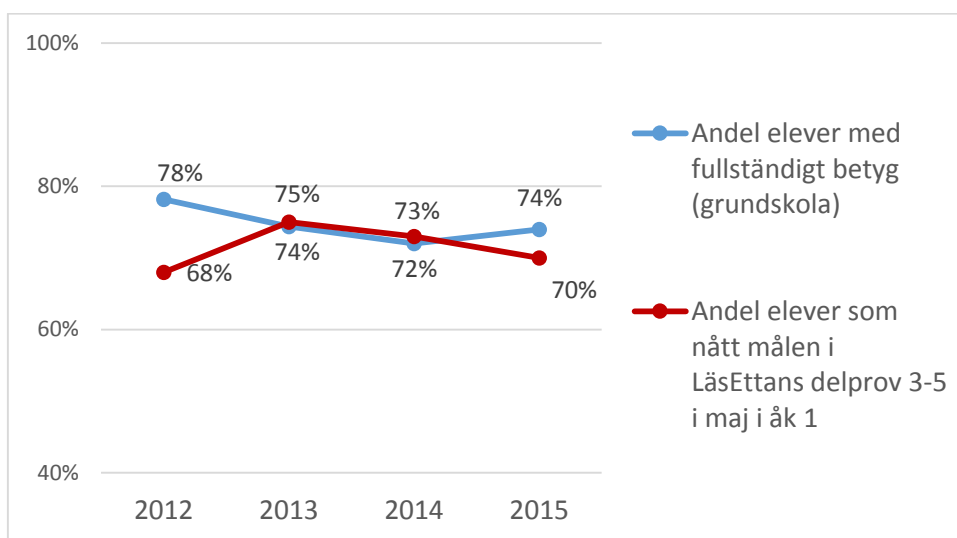
Åtagande: Underlätta inträde i arbetslivet

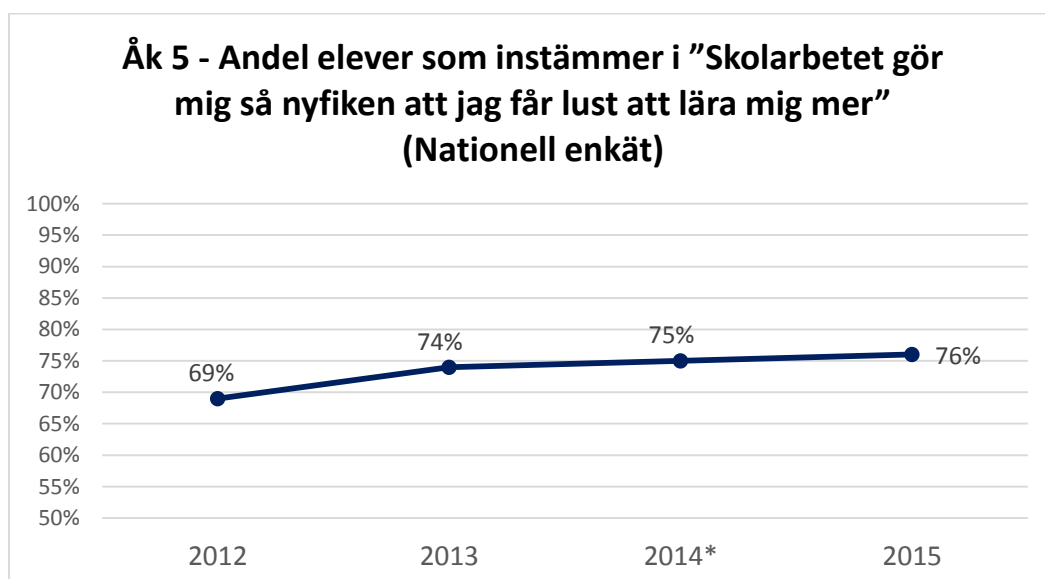
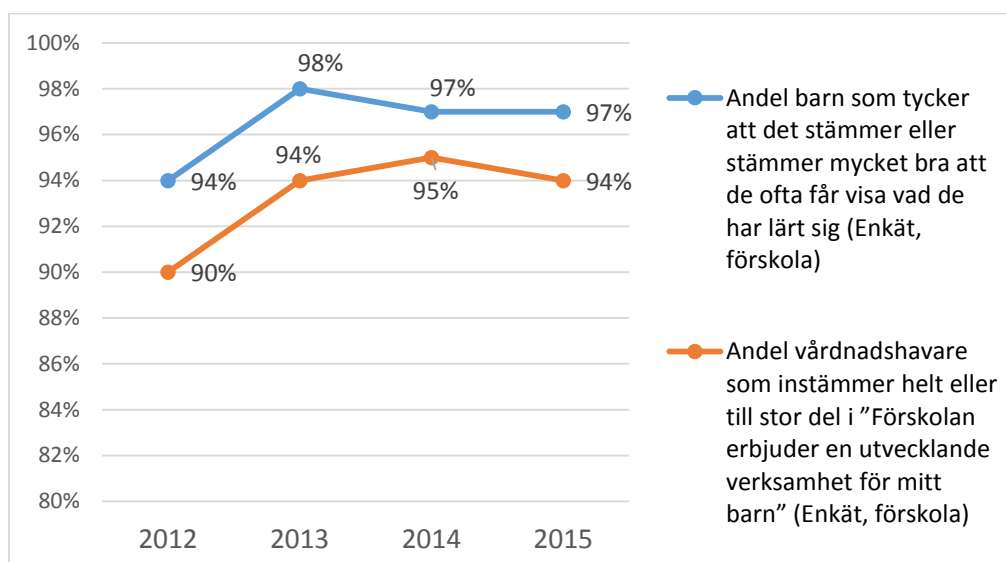

Åtagande: Höja utbildningsnivån i kommunen

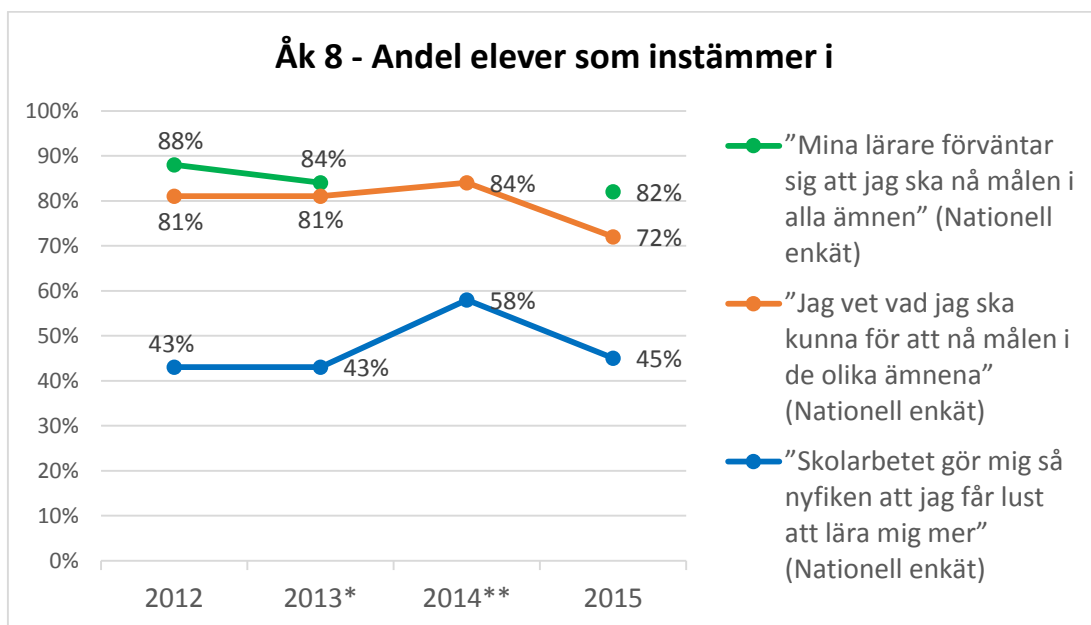
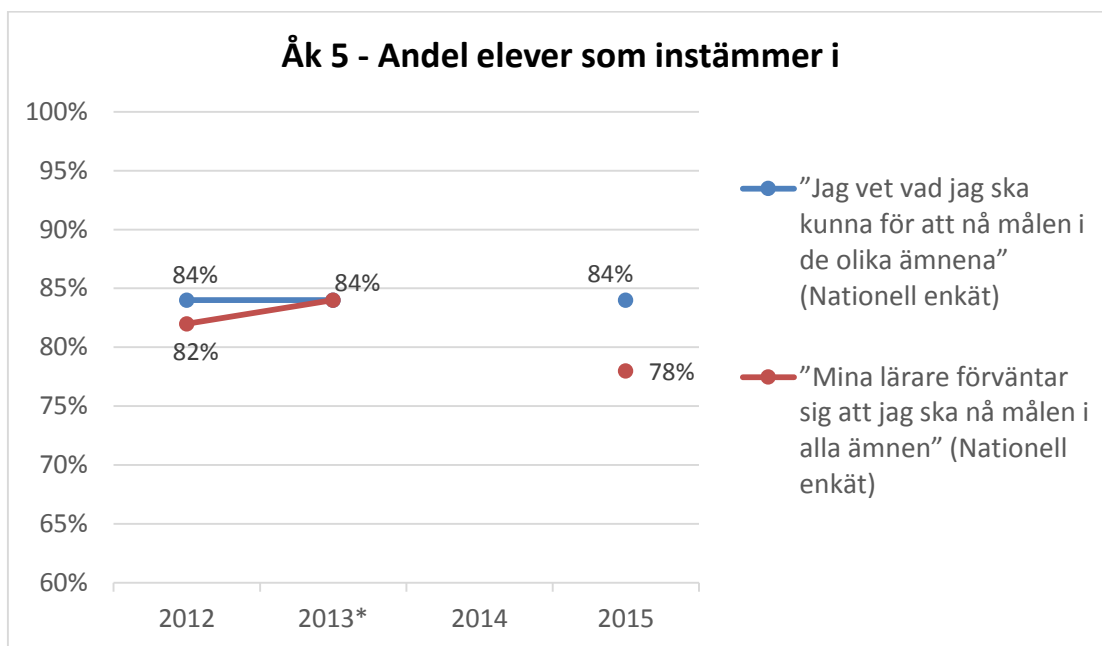

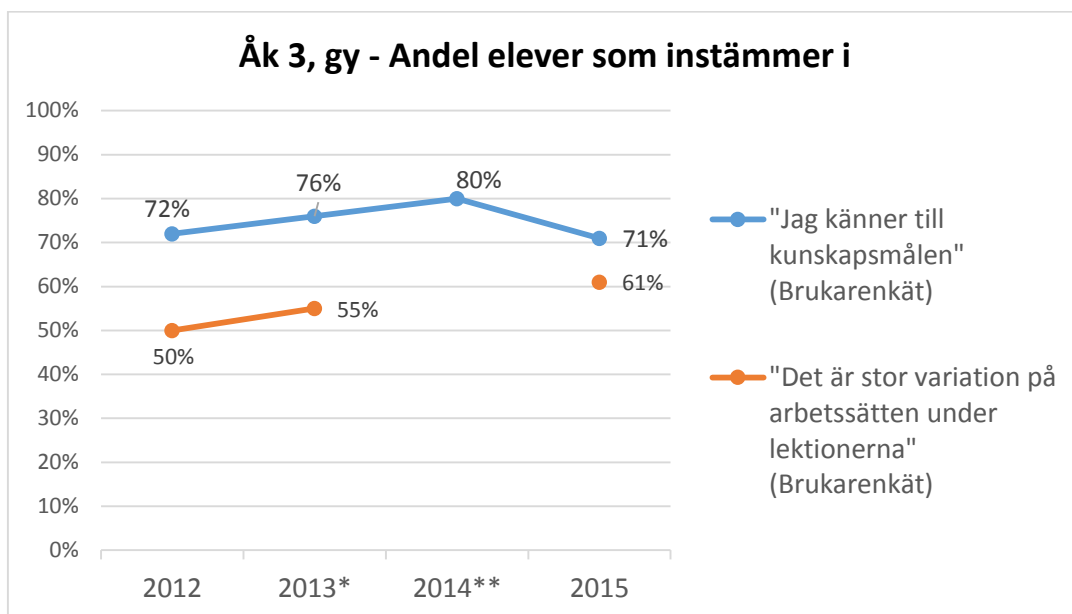

Åtagande: Uppmuntra till entreprenörskap "Jag kan, jag vill, jag vågar"

*Skolinspektionens enkät

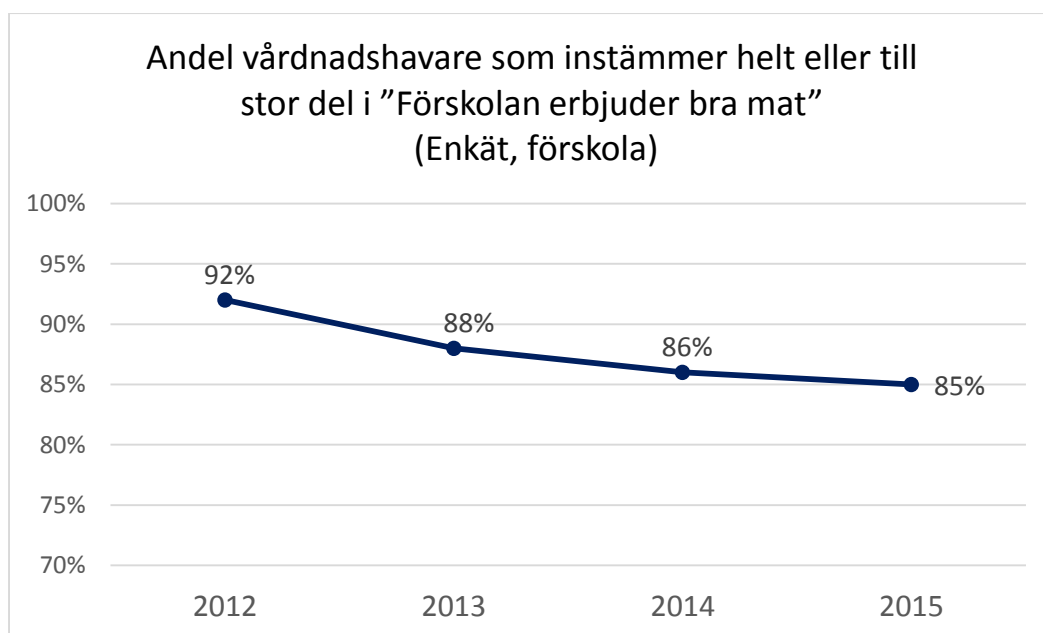

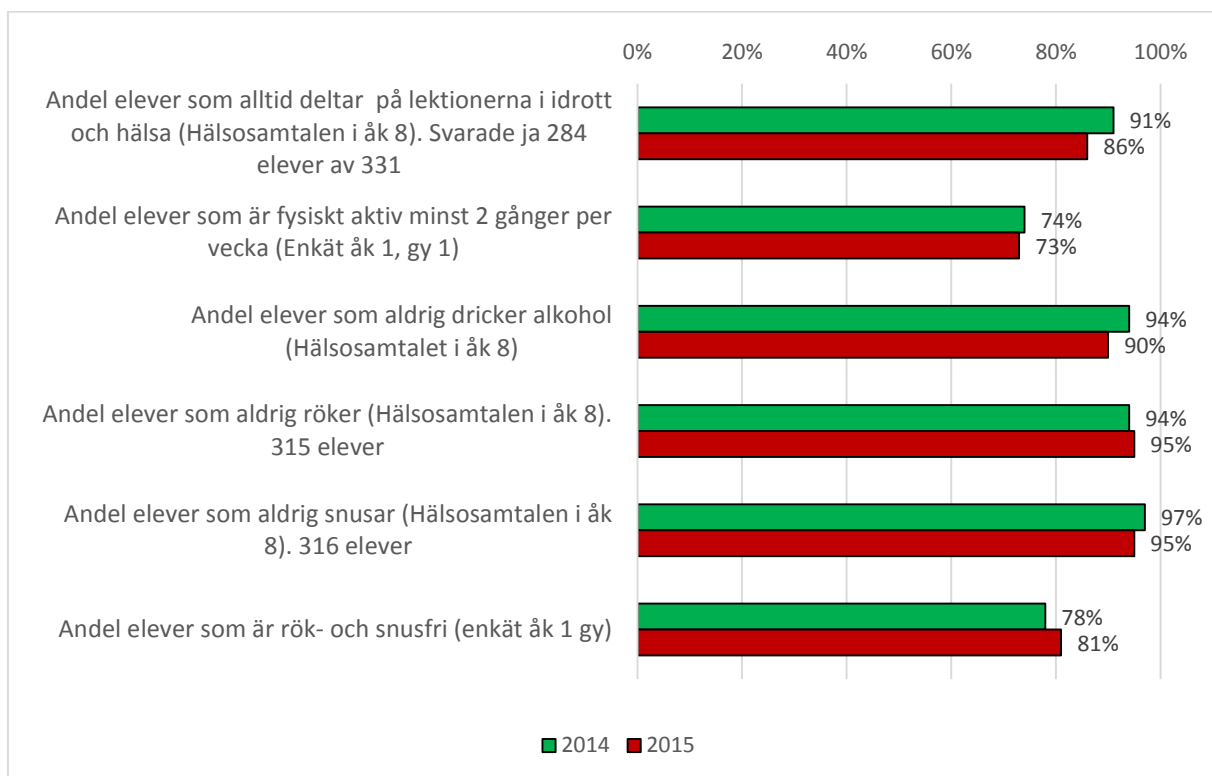

*Brukarenkät

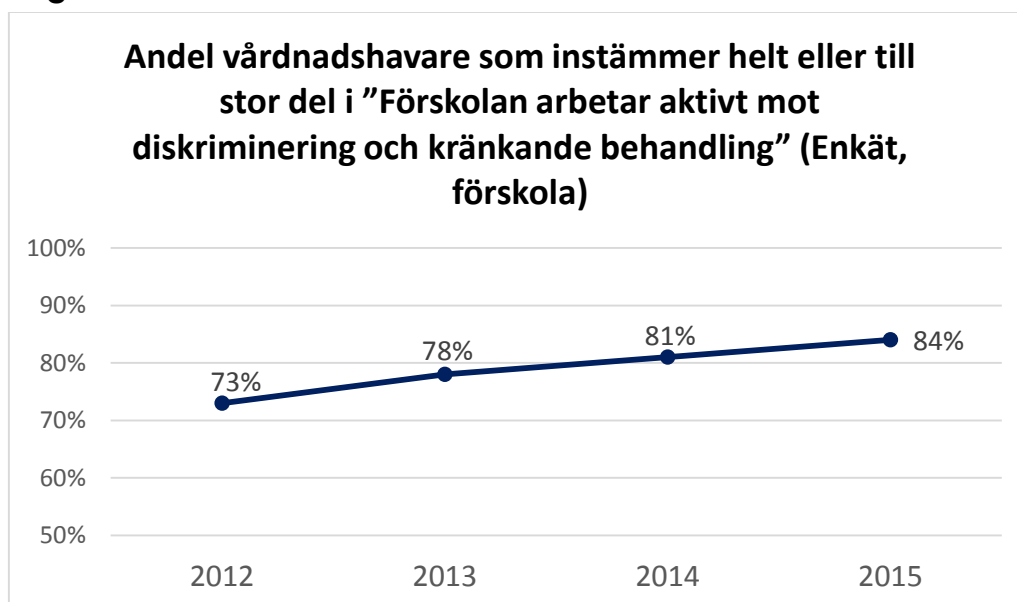
**Skolinspektionens enkät

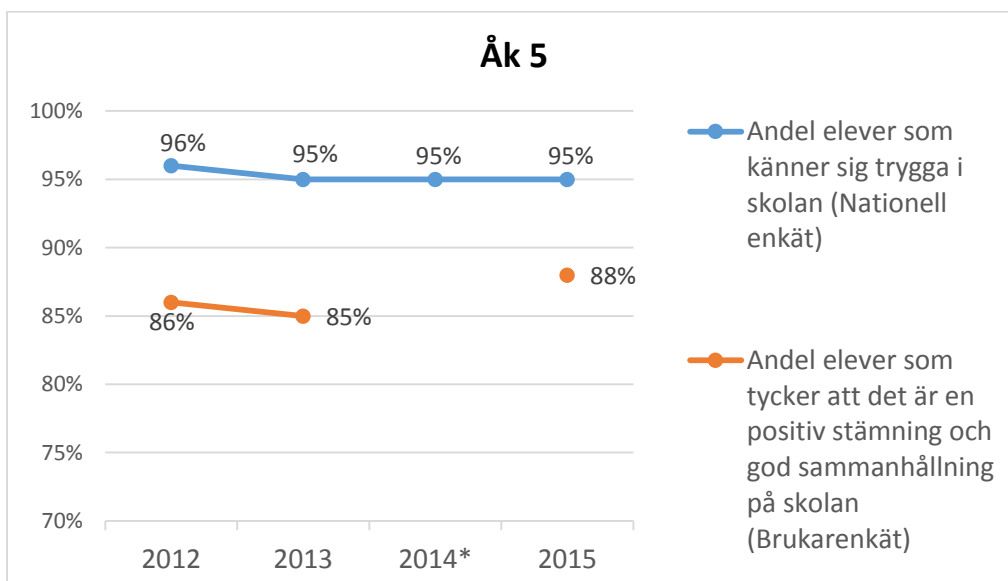
Åtagande: Aktivt arbeta med hälso- och livsstilsfrågor

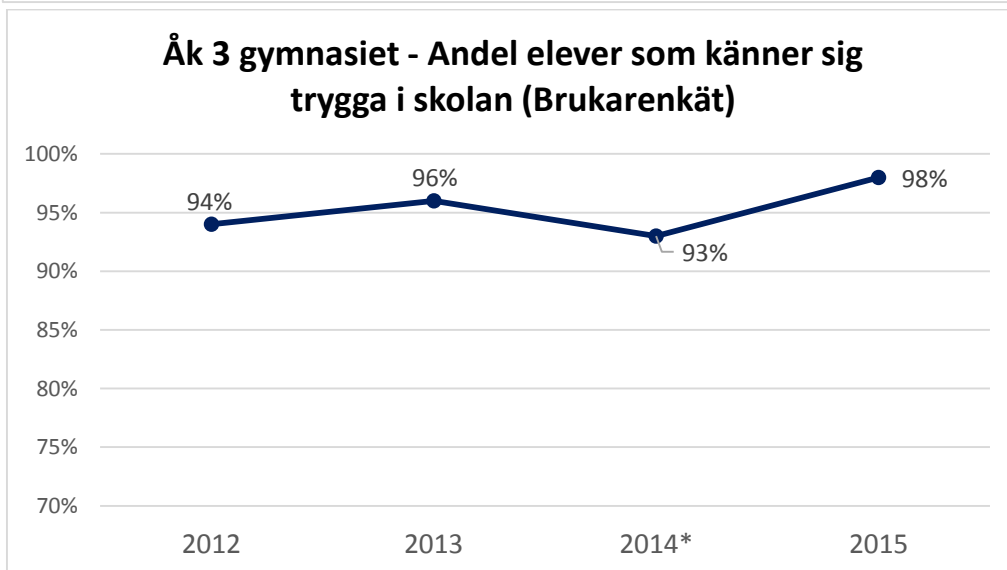
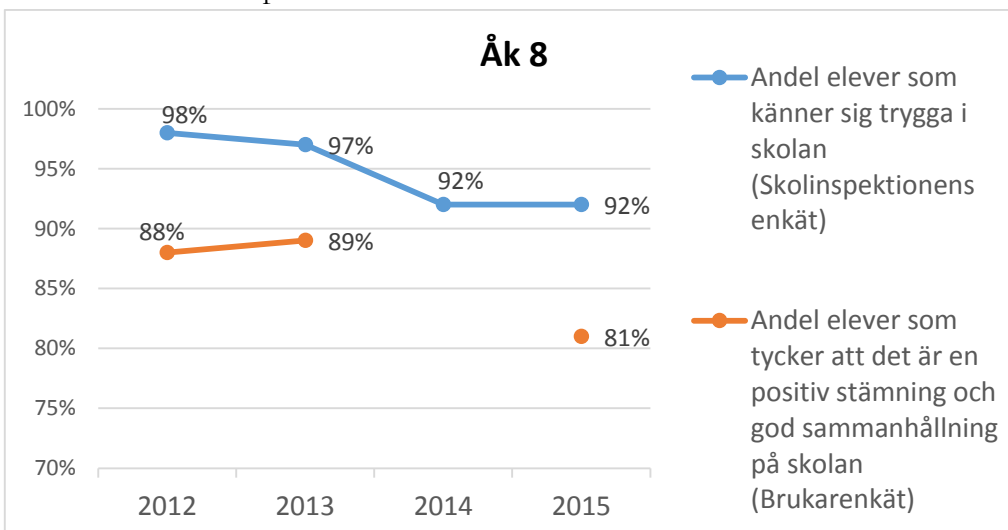

Åtagande: Nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling

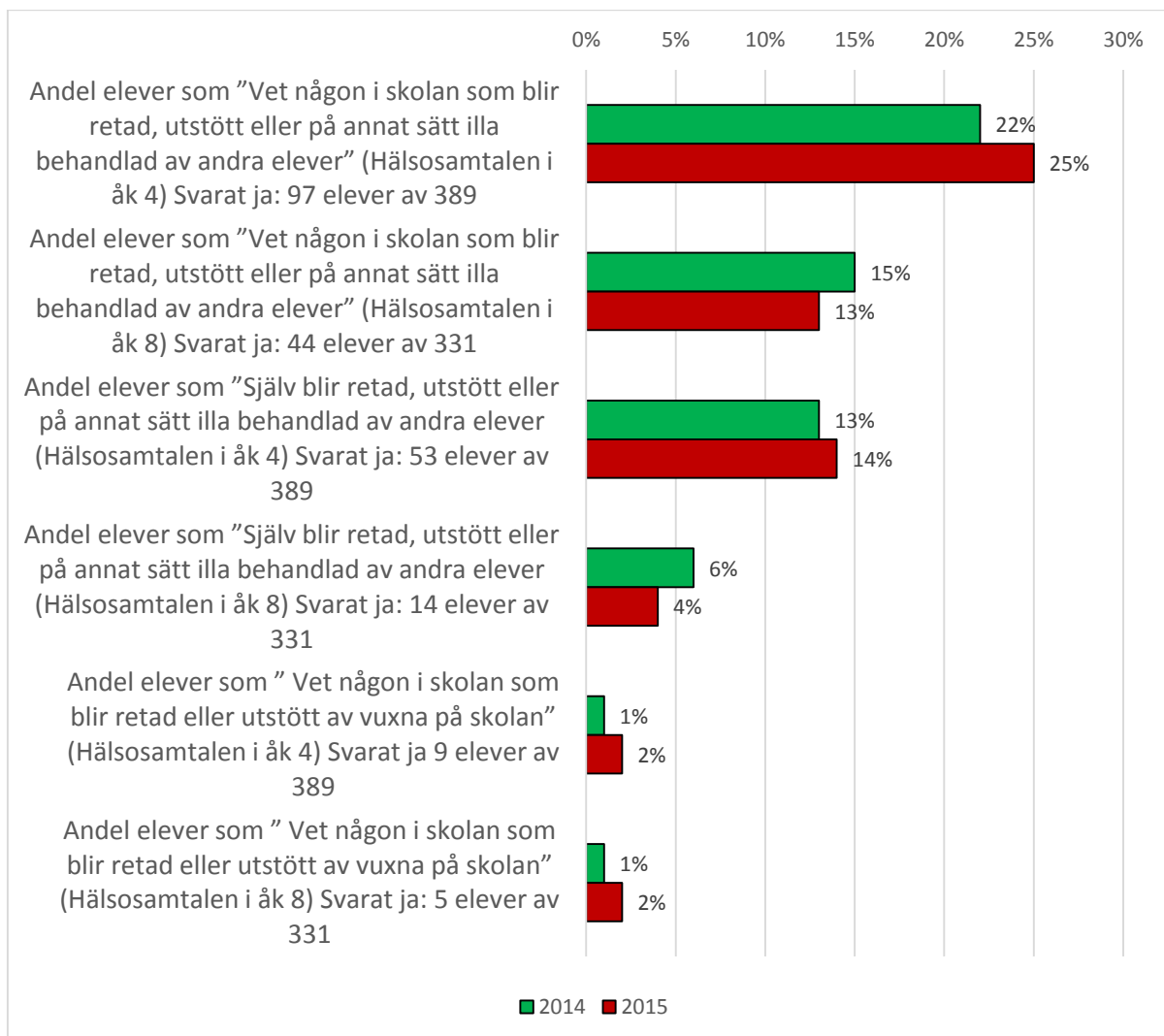
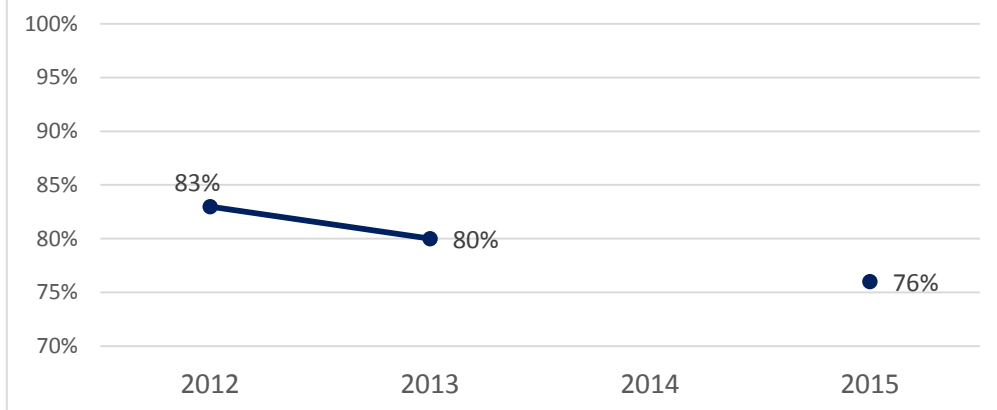

*Skolinspektionens enkät

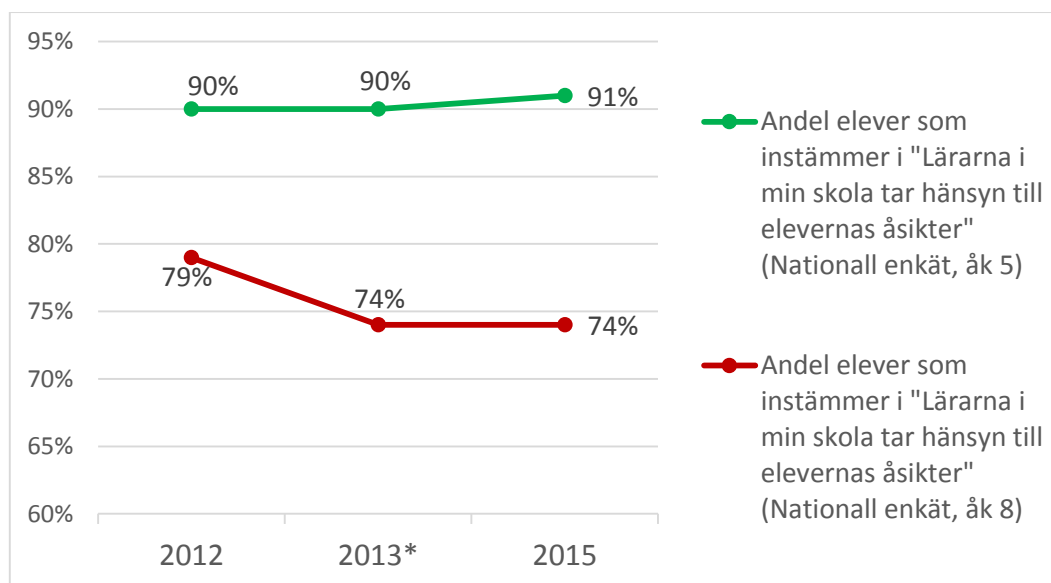
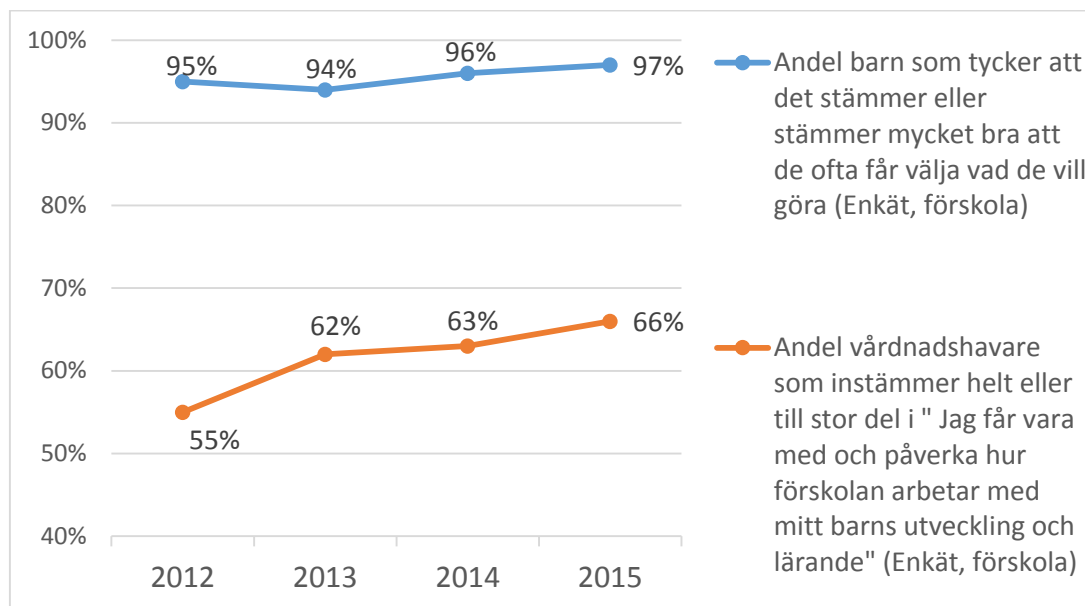

*Skolinspektionens enkät

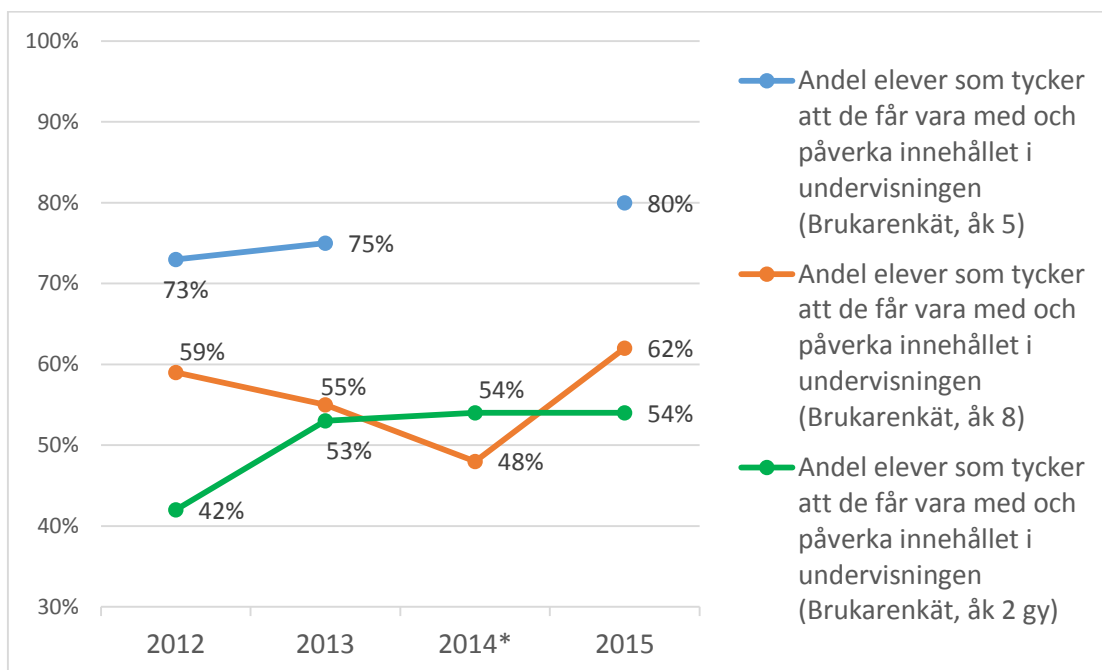
Åk 3 gymnasiet - Andel elever som tycker att det är en positiv stämning och god sammanhållning på skolan (Brukarenkät)

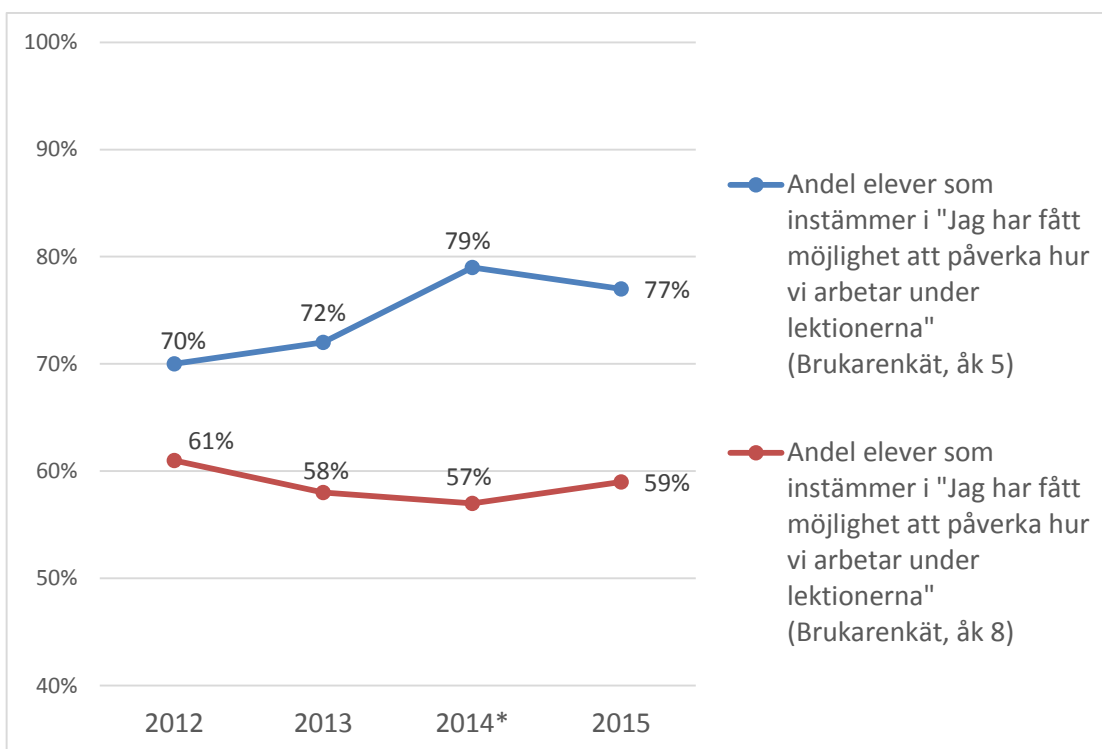
Åtagande: Aktivt arbeta för att barns och ungas inflytande ska öka och genomföra hela kommunens politik och verksamhet

*Brukarenkät

*Skolinspektionens enkät

*Skolinspektionens enkät

5. Särskilda uppdrag

Uppdrag/utvecklingsområde	Status
Inrätta familjecentraler Hudiksvall, Delsbo inom ram.	Dialog pågår med Landstinget om inrättande av familjecentral i Hudiksvall.
Minskning av barngruppernas storlek i förskolan	En minskning av barngruppernas storlek är genomförd utifrån lokaltillgång. Effekten 2015, 16.15 (16.25) barn/avdelning, 5,29 (5,61) barn/årsarbetare.
1 mkr extra till sommarskola och resurstid högstadiet, gymnasiet.	Sommarskola genomförs inom grundskolan i åk 8 samt för en grupp nyanlända. Förstärkning av resurser åk 7-9.
7,5 mkr/år färdighetsträning i skolan=ökad bemanning.	Resursfördelningssystemet är ändrat så att mer resurser fördelas till åk 1-3 from januari 2016.
Ökad andel ekologiska produkter.	Andel ekologisk kost 24,5%. Giftfri förskola under utveckling. Miljöcertifierade enheter, 10 förskolor och 3 grundskolor.
Utveckla cykelvägar och gångstråk.	Skolvägsplaner, två klara och överlämnade till tekniska förvaltningen, två planer är under process.
Öka måluppfyllelsen i våra utbildningsverksamheter.	Se lärandenämndens bokslut.
Minska sjukskrivningarna.	Ett arbete pågår i förvaltningen för ett systematiskt kvalitetsarbete med att öka frisknärvaron.
Omsorgsutbildning i CULs verksamhet.	Omsorgsutbildning bedrivs som vuxenutbildning.
Väl fungerande arbetsorganisation – delaktighet.	Kontinuerligt samverkansarbete, tydliggörande av rutiner och ärendehantering. Gemensamma utbildningar.
System för medarbetarna att kunna göra lönekarriär.	Vi har idag ett system som säkerställer att alla medarbetare har möjlighet att göra lönekarriär.(Lär)
Skapa innovationsrika och entreprenörvänliga miljöer.	Se lärandenämndens bokslut.
Utreda - anställning av genuspedagog.	Lärandeförvaltningen har genuspedagoger i såväl förskolan som i skolan.

6. Personalbokslut

Antalet årsarbeten och tillsvidareanställda i förvaltningen har minskat med mellan 83-91 personer men minskningen är cirka 100 personer till om vi räknar med dem som flyttat över till en annan förvaltning vid förändringen 1 januari 2015. Det har skett en ökning av antalet tillsvidareanställda i förskolan vilket beror på den riktade satsningen med att minska barngruppernas storlek. I grundskolan har det däremot skett en minskning som beror på svårigheten att få behöriga sökande till lärartjänsterna. En obehörig lärare får ingen tillsvidareanställning utan en visstidsanställning. Antalet visstidsanställningar har minskat något men förändringen är liten och den största orsaken är omorganisationen av nämnderna 2015.

Sysselsättningsgraden har ökat något, 0,4 procentenheter och förklaringen till det kan vara att förvaltningen har påbörjat genomförandet av önskad sysselsättningsgrad vilket kan komma att slå igenom ännu mer 2016 och att den centrala elevhälsan har haft viss överanställning.

Sjukfrånvaron har ökat med 0,8 procentenheter i förvaltningen sedan 2014. Den största ökningen har skett i åldersgruppen 30-49 år och i åldersgruppen 0-29 år har det skett ungefär motsvarande minskning. Andelen långtidssjukfrånvaro är relativt konstant, knappt 60 % av den totala sjukfrånvaron. Sjukfrånvaron har minskat något i grundskolan, ligger på samma nivå som 2014 i förskolan och har ökat något i gymnasieskolan. För vuxenutbildningen och vägledningen finns inga jämförbara siffror för 2014. Sjukfrånvaron har där legat på 6 % 2015 vilket är på samma nivå som för grundskolan. Orsakerna till sjukfrånvaron varierar och kan relateras både till kronisk och/ eller allvarlig fysisk sjukdom med lång rehabilitering, psykisk ohälsa, stressrelaterade symtom orsakade av ökad arbetsbelastning som till viss del hänger samman med uppdraget att stödja och handleda obehöriga kollegor.

Förskolan har under året utvecklat det systematiska arbetet med tillbud och skada. En skriftlig rutin har tagits fram som innebär att utredning, riskbedömning, information och åtgärder är en del av årscykeln för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Analysen av arbetsskador och tillbud visar att fall-/halkolyckor vintertid är den vanligaste orsaken till frånvaro från arbetet i grundskolan. Registrerade skador och tillbud som anges som skadad av annan person ökar i grundskolan. Fler elever än tidigare har svårt att hantera sin impulsivitet och ilska och det finns fler elever med komplicerade funktionshinder i kombination med diagnoser. Flera olika insatser pågår för att bryta denna utveckling och förvaltningen tar detta på största allvar.

Analys av resultatet på medarbetarundersökningen visar att över 90 % av medarbetarna tycker att arbetet känns meningsfullt vilket tror vi beror på att det finns tydliga mål och förväntningar. Kvaliteten på medarbetar- och lönesamtal har ökat och är viktiga redskap i det arbetet. På påståendet ”min chef visar uppskattning för mina arbetsinsatser” har förvaltningen ett av sina lägsta resultat. En förklaring till det kan vara att chefers arbetsbelastning och antal underställda gör det svårt att ge den regelbundna återkoppling och bekräftelse i vardagen som har så stor betydelse. Riskbedömningar har genomförts och handlingsplaner har upprättats på enheterna. I förskolan har en skriftlig rutin tagits fram för kontinuerliga uppföljningar varje kvartal vid samverkan och vid arbetsplatsträffar på samtliga enheter.

7. Lokaler och Investeringar

Nämnden har beslutat att en lokalstruktur utredning skall göras av externkonsult. Utredningen kommer att vara klar under våren 2016.

Den ökade andelen asylsökande barn och ungdomar ökar också behovet av lokaler. Det är främst i Iggesund vi har problem med lokaler vilket gör att yngre barn hänvisas till andra skolor. Lokaler i Ede skola måste anpassas till undervisningslokaler.

2013 togs beslutet att renovera Läroverket för grundskola åk 7-9 samt att tillskapa lokaler för Kulturskolan i Läroverket. Detta är ett arbete som måste ske med god logistik då verksamhet är kvar i lokalerna. Lokalerna kommer att vara färdigställda 2016.

Bromangymnasiet håller på att integreras med gymnasiesärskolan nu när verksamheten succesivt flyttar in. Det som kvarstår är utemiljön som kommer att färdigställas till sommaren.

Utifrån de lokalutredningar som genomförts fortsätter arbetet med att effektivisera lokalutnyttjandet. Omvårdnadsutbildningen för vuxna har flyttats från CUL till Bromangymnasiet och det innebär bl.a. att lokalytor frigjordes och att vuxenutbildningen lämnade plan 2 i CUL huset.

De moduler förvaltningen har för framförallt förskolor kommer att bli nödvändigt att avveckla då fortsatt bygglov inte kommer att ges. En plan för avveckling men även för nyproduktion av förskolor måste ske och kostnaderna lyftas för framtida investeringar. Från och med budget 2015 har medel tillförts budgeten för att få färre barn i barngrupperna. För att möjliggöra detta krävs fler förskolelokaler.

En fortsatt nyproduktion av villor fortsätter på norra och östra sidan av staden. Lärandeförvaltningen har i statsplaneringsyttrandena tydligt deklarerat att förskolor och skolor saknas i den omfattning som behövs inom dessa stadsdelar. Dessutom är de moduler som skall bytas ut i stor utsträckning placerade inom dessa områden.

Inom lärandenämndens verksamhetsområden finns ett uppdämt behov av investeringsmedel för lokaler, trafikmiljöer och utbytesplaner.

Miljökontorets föreläggande innebär även att inredning måste bytas ut med anledning av föreläggandena.

Det finns en klar eftersläpning av åtgärder som måste göras. Inredning i klassrum, matsalar och förskoleavdelningar behöver regelbundet bytas ut på grund av slitage. Med en utbytesplan på 12 år innebär det en kostnad på drygt 3 miljoner kronor per år, dessa investeringar har hittills inte prioriterats av budgetberedning och kommunfullmäktige.

8. Omvärldsanalys, faktorer som påverkar kommunens utveckling

Hudiksvall har i dag en klar matchningsproblematik dvs. det finns en hög arbetslöshet samtidigt som det finns ett stort antal vakanta tjänster.

Arbetsförmedlingen har gjort en kartläggning av kompetenskrav vid nyrekrytering i samband med pensionsavgångar. Där framkom att både industrin och den offentliga tjänstesektorn planerade att höja kompetenskraven i betydligt större utsträckning än övriga delar av arbetsmarknaden. Eftersom Hudiksvalls kommun tillhör industrilänen kommer medborgarnas utbildningsnivå behöva höjas för att industrin skall välja att vara kvar i kommunen.

Hudiksvalls kommun skall inte bara locka hit talang-fulla människor och företag – **Hudiksvall måste utveckla den potential som finns i kommunen.**

Andel högskoleutbildade med minst treårs eftergymnasiala utbildningar

1		2	2010	3	2011	4	2012	5	2013	6	2014
7	Hudiksvall	8	16,1	9	16,6	10	17,1	11	17,5	12	17,1
13	Riket	14	23,6	15	24,2	16	24,8	17	25,3	18	25,1

19 Kommunfakta 2015

Kriget i Syrien har inneburit en sällan skådad flyktingström till Sverige under 2015. Asylsökande barn har rätt till skola och förskolebarn har rätt till allmänförskola från tre år. Barn i tillfälliga boenden erbjuds skola om vistelsetiden är mer än en månad.

Antalet nyanlända har påverkat organisationen främst utifrån ett ökat behov av förskollärare, lärare, modersmålslärare, SVA lärare och studiehandledare. Yrkesgrupper som det redan i dag råder brist på. När de nyanlända kommunplaceras kommer det att råda brist på Studie- och yrkesvägledare och SFI lärare.

Men de nyanlända innebär även nya förutsättningar, att få tag på utbildade medarbetare. Behovet av arbetskraft kommer att öka i såväl Sverige som i vår kommun. Vi måste bli bättre på att ta tillvara våra nya medborgares ambitioner att vara en del av vårt samhälle introducera, inkludera och i de fall det behövs, komplettera utbildningar.

Vid snabba förändringar kan fördomar och oro skapa spänningar i samhället. Det är viktigt att ligga steget före med utbildningar och information för att motverka brist på kunskap och ryktesspridningar. Vi behöver utveckla metoder för hur vi arbetar för att motverka extrema grupperingar.

Under höstterminen har en arbetsgrupp utarbetat en plan på hur vi skulle kvalitetssäkra vårt mottagande av nyanlända. Planen är nu framtagen och kommer att beslutas inom kort.

9. Analys och prioriteringar inför mål och budgetarbetet 2017

I Bokslutet finns analyser att läsa från samtliga verksamhetsformer som beskriver ett arbete utifrån kommunfullmäktiges prioriterade områden:

Samhällstjänster av högsta kvalitet. Blomstrande näringsliv. Attraktiv och hållbar livsmiljö.

Prioriterade områden som sedan brutits ned till nämndens åtaganden (se redovisning i bokslutet).

Förvaltningens verksamhetsidé är också väl känd:

Barn, unga och vuxna ska känna

”Jag kan, jag vill, jag vågar”

Med glädje, engagemang, delaktighet och på vetenskaplig grund öka kunskap, kreativitet, utveckling och lust att lära.

Som vägvisare har förvaltningen prioriterat tre områden för högre måluppfyllelse: Entreprenöriellt lärande, språket, inkludering. När man nu i backspegeln tittar på utvecklingen inom dessa tre områden kan vi främst se hur verksamheten utvecklats inom inkludering och entreprenöriellt lärande. När det gäller språket så syns förskolans systematiska utvecklingsarbete. De övriga skolformerna kommer att förstärka detta viktiga arbete 2016 genom utbildning inom läsflytet.

Standard- och nettokostnader för åren 2010-2014 enligt Kolada

Sammanställningen nedan visar att den sammantagna nettokostnadsnivån för lärandenämndens verksamhetsområde ligger lägre än standardkostnaderna och lägre än kostnaderna för liknande kommuner.

Förskola och skolbarnomsorg

År	Standardkostnad kr/inv	Nettokostnad kr/inv	Skillnad kr/inv	Skillnad mkr
2010	4 865	5 516	651	24,0
2011	5 154	5 505	351	12,9
2012	5 343	5 667	324	11,9
2013	5 870	5 807	-63	-2,3
2014	6 151	6 118	-33	-1,2

Grundskola, F-9

År	Standardkostnad kr/inv	Nettokostnad kr/inv	Skillnad kr/inv	Skillnad mkr
2010	8 620	8 757	137	5,0
2011	8 825	8 435	-390	-14,3
2012	9 161	8 780	-381	-14,0
2013	9 323	8 880	-443	-16,3
2014	9 899	9 433	-466	-17,2

Gymnasieskola

År	Standardkostnad kr/inv	Nettokostnad kr/inv	Skillnad kr/inv	Skillnad mkr
2010	4 072	4 216	144	5,3
2011	4 017	3 798	-219	-8,1
2012	3 945	3 744	-201	-7,4
2013	3 848	3 448	-400	-14,7
2014	3 837	3 453	-384	-14,2

Prioriterade områden

Systematiskt kvalitetsarbete

Det systematiska kvalitetsarbetet behöver fortsätta att utvecklas. Mycket tid läggs ner på att sammanställa fakta för att göra bra analyser för nämnd, fullmäktige och budgetberedning. Presentationen av detta sker i dag i flera olika dokument och mallar. Ett prioriterat område för bokslut 2016 är att förenkla det systematiska kvalitetsarbetet. Vilka uppgifter behöver huvudmannens olika nivåer för det systematiska kvalitetsarbetet och hur skall detta redovisas. Hur skall dialogen utvecklas för styrning och ledning, vilka förväntningar finns mellan de olika huvudmannans nivåerna. Hur vill fullmäktige följa upp sina åtaganden och sitt ansvar för de olika skolformerna?

Vilket underlag är viktigt inför mål och budgetarbetet?

Kommunfullmäktiges prioriterade åtaganden (mål) och särskilda uppdrag visar på två olika styrsystem.

Hur kan vi förenkla denna hantering och på så sätt minska administrationen för samtliga inom vår förvaltning?

Analysen till nämnden har utvecklats. Nämnden begär handlingsplaner av enheter som inte visar på förväntat resultat vilket visar att nämnden inte nöjer sig med generella åtgärder.

Samtliga skolformer har beslutat att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet via Qualis. Förvaltningen avser att utveckla uppföljningen för att mäta progressionen i de olika skolformerna.

Som ett led i det systematiska kvalitetsarbetet bör även rutinerna för riskanalyser i samband med budgetarbetet ses över ur arbetsmiljösynpunkt.

Öka frisknärvaron - minska sjukfrånvaron

Sjuktalen för vår förvaltning är fortsatt höga. Förvaltningsledningen har försökt få en bild över vad som kan ligga till grund för den ökade sjukskrivningen. Vi har tittat på forskning, försökt att analysera medarbetarenkäter, sjukskrivningar och arbetsskaderapporter. Det är framförallt tre områden som vi analyserat som kan vara orsak till den ökade sjukskrivningen:

- Förskolechefens/rektors möjlighet att vara chef, att ha tid för ledarskap.
- Det krav den enskilda medarbetaren ställer på sig själv i förhållande till sitt uppdrag. En upplevelse av att man inte lever upp till sin egen förväntning.
- Sjukskrivningens längd och uppföljning av den sjukskrivna. Rutinerna bör ses över på kommunövergripande nivå.

En handlingsplan för att minska sjukfrånvaron i förvaltningen kommer att tas fram.

Rekrytering

En rekryteringsplan har tagits fram 2015 som är möjlig att utveckla. Andelen behöriga legitimerade lärare i Hudiksvalls kommun ligger under såväl riket som regionen. Den enskilt viktigaste faktorn för hur det går för eleverna är läraren (enligt Hatti)

Hur attraherar vi yrkesskickliga lärare?

Hudiksvalls kommun skall vara känd bland pedagogerna som en kommun man kan göra karriär i som pedagog. Men även en kommun som ger stöd och handledning för att kunna utvecklas till en bra pedagog för att kunna starta den egna karriären med tydliga individuella mål som sedan avspeglar sig i lön. Detta arbete skall även inkludera våra biträdande rektorer/rektorer och förskolechefer.

Vi bygger vidare på karriärstegen för att göra karriär som lärare/förskollärare, arbetslagsledare, VFU lärare, handledare, förstelärare med internt uppdrag, förstelärare med externa uppdrag, förstelärare placerade i organisationen med tillsvidare uppdrag, lärare i mobilt skolteam och lektor.

Rekryteringsplanen behöver utvecklas, hur vi får vi fler att välja att utbilda sig inom de bristyrken vi har i förvaltningen. Genom lärcentrum vill vi utveckla möjligheten för fler att utbilda sig inom bristyrken så som lärare, socionomer, sjuksköterskor osv.

Satsningar som går i rätt riktning för att göra läraryrket attraktivare i Hudiksvall.

- Ökad budget till förskolan för att minska antalet barn i förskolegrupperna i de lägre åldrarna.
- Ökad budget till att anställa fler lärare de första tre åren i grundskolan.
- Lönesatsningen på lärare bidrar till att göra läraryrket attraktivare.
- Fler förstelärare med olika uppdrag, den egna enheten, externa uppdrag och placerade tillsvidareanställda förstelärare.

Ingela Rauhala
förvaltningschef lärandeförvaltningen